

rijksuniversiteit
groningen

Interetnisch contact: de invloed van sociaal vertrouwen en houding

Bachelorwerkstuk

Eva Romp [S4124901]

e.romp@student.rug.nl

Begeleider: Jochem Tolsma

Tweede lezer: Rita Smaniotto

08 juni 2023

Woorden: 8.091

Abstract

De etnische diversiteit in Nederland is na de jaren '60 toegenomen als resultaat van de vraag naar gastarbeiders. Een hoge etnische diversiteit binnen een land betekent echter niet dat er ook contact is tussen verschillende etnische groepen, al zou dit wel bevorderlijk kunnen zijn voor de samenleving. Wie heeft er dan wel interetnisch contact en waarom? Sociaal vertrouwen blijkt een meespelend mechanisme in dit vraagstuk. Zo zijn mensen die meer vertrouwen vaak gelukkiger en gastvrijer, en hebben zij een grotere kans om met anderen te interacteren en samen te werken. De houding tegenover andere etnische groepen blijkt volgens de theorie een rol te spelen in het verband tussen sociaal vertrouwen en interetnisch contact. In deze studie wordt daarom onderzocht in welke mate sociaal vertrouwen invloed heeft op interetnisch contact in de buurt, waarbij de houding tegenover andere etnische groepen wordt meegenomen. Deze vraag is beantwoord aan de hand van een hiërarchische lineaire regressieanalyse, met behulp van de derde wave van de NELLS dataset uit 2023. In dit onderzoek wordt de data van 977 Nederlanders met een leeftijd tussen de 15 en 46 jaar gebruikt. Uit de analyses blijkt dat het belangrijk is om het onderscheid te maken tussen Nederlanders met en zonder migratieachtergrond, doordat de effecten van sommige resultaten anders zijn voor deze twee groepen. Uiteindelijk wordt voor de groep Nederlanders met migratieachtergrond een positief significant hoofdeffect gevonden tussen sociaal vertrouwen en interetnisch contact, voor de Nederlanders zonder migratieachtergrond wordt een negatief maar niet significant hoofdeffect gevonden. Verder kan een mediatie effect van houding tegenover andere etnische groepen niet statistisch bewezen worden. Er zal vervolgonderzoek moeten plaatsvinden om beter inzicht te krijgen naar dit opvallende verschil tussen de twee geanalyseerde groepen Nederlanders.

Inhoud

1. Inleiding	4
2. Theoretisch kader	6
2.1 Interetnisch contact	6
2.2 Sociaal vertrouwen	7
2.3 Controlevariabelen	10
3. Methoden	12
3.1 Operationalisaties	14
3.2 Analyseplan	18
4. Resultaten	19
4.1 Beschrijvende statistieken	19
4.1.1 Univariate statistieken	19
4.1.2 Bivariate statistieken	22
4.2 Modevaluatie	24
4.3 Hypothesetoetsing	26
5. Conclusie en discussie	31
Literatuurlijst	34
Bijlage 1: Univariate statistieken en hercoderingen	38
Bijlage 2: Analyses	66
Bivariate analyses: correlaties	66
Regressieanalyses hypothesetoetsing	68
Bijlage 3: Toetsen multicollineariteit, assumpties en uitbijters	77
Multicollineariteit	77
Assumpties lineaire regressie	78
Uitbijters	80
Bijlage 4: AI-software	84

1. Inleiding

Nederland is een multiculturele samenleving waarin verschillende etnische groepen samen leven. De etnische diversiteit in Nederland is na de jaren '60 toegenomen als resultaat van de vraag naar gastarbeiders (Lolle & Torpe, 2011). Een hoge etnische diversiteit binnen een land betekent echter niet dat er ook contact is tussen verschillende etnische groepen (Lancee & Dronkers, 2008), al zou dit wel gunstig zijn voor de samenleving. Interetnisch contact is bevorderlijk voor vele processen in de maatschappij, zo vergroot het bijvoorbeeld de sociale cohesie in een land (Delhey & Newton, 2003). Verder kan interetnisch contact gunstig zijn voor de minderheidsgroepen in de samenleving, zij kunnen hierdoor namelijk betere toegang krijgen tot de arbeidsmarkt en de taal beter ontwikkelen (Martinovic et al. 2009).

Maar wie heeft er interetnisch contact en welke verklaringen zijn hiervoor? Er is al veel onderzoek gedaan naar dit vraagstuk. Wat onderbelicht blijft in huidig onderzoek is wat sociaal vertrouwen voor invloed heeft op interetnisch contact. Sociaal vertrouwen heeft namelijk invloed heeft op verschillende aspecten en processen binnen de samenleving die interetnisch contact vergemakkelijken en/of stimuleren. Zo draagt sociaal vertrouwen bij tot samenwerking en harmonie, verminderen van vooroordelen, sociale integratie en participatie (Delhey & Newton, 2003).

Sociaal vertrouwen speelt een rol in het verminderen van vooroordelen over outgroups (Mitchell, 2021). Individuen met een hoger sociaal vertrouwen zijn geneigd om minder snel af gaan op etnische of culturele stereotypen die een negatieve invloed kunnen hebben op de houding ten opzichte van andere etnische groepen (Fetchenhauer et al., 2013). Doordat sociaal vertrouwen er toe leidt dat er een vermindering van vooroordelen over outgroups ontstaat, zullen zij naar verwachting ook een betere houding hebben tegenover mensen met een andere afkomst. Een betere houding tegenover andere etnische groepen kan ervoor zorgen dat er meer contact wordt gezocht met deze groepen, wat dus positieve invloed kan hebben op de samenleving.

Dit onderzoek zal zich daarom richten op sociaal vertrouwen en de invloed hiervan op zowel de houding tegenover etnische groepen en het contact dat zij hebben met andere etnische groepen. Daarbij zal de volgende onderzoeksvraag beantwoord worden: *“Wat is de invloed van sociaal vertrouwen en houding tegenover andere etnische groepen op interetnisch contact in de buurt?”*

Om de onderzoeksvraag te kunnen beantwoorden, wordt gebruik gemaakt van de NELLS-dataset uit 2023 (Jeroense, Tolsma, Kalmijn, & Kraaykamp, 2023). Het doel van de NELLS is longitudinale gegevens te verzamelen voor sociologisch gericht onderzoek waarbinnen drie thema's centraal staan: sociale cohesie, normen en waarden en ongelijkheid. De focus van deze dataset ligt met name op respondenten met een migratieachtergrond, een groep die vaker meer onderbelicht blijft in

Nederlandse onderzoeken. Om deze reden is de NELS-dataset een geschikte keuze voor het beantwoorden van de onderzoeksvraag.

2. Theoretisch kader

2.1 Interetnisch contact

Interetnisch contact is een overkoepelende term voor het contact dat plaatsvindt tussen mensen met een verschillende etnische achtergrond. Contact met mensen die een andere etnische achtergrond hebben kan een positief effect hebben op verschillende aspecten in de samenleving, onder andere voor de verbetering van sociale cohesie (Martinovic et al., 2015). Voor immigranten is interetnisch contact belangrijk omdat zij door contact met autochtonen de taal beter leren te beheersen, en zich meer verbonden voelen met het land. Dit kan weer leiden tot de groei van bijvoorbeeld de economie (Lin, 1999).

Voor dit onderzoek is het belangrijk om interetnisch contact te definiëren aan de hand van drie aspecten van interetnisch contact: het type contact, de aard van de relatie waarin het contact plaatsvindt, en de context waarbinnen dit contact kan plaatsvinden.

Ten eerste zal het type interetnisch contact worden afgebakend. Interetnisch contact kan lopen via twee manieren, namelijk direct en indirect interetnisch contact. Direct contact verwijst naar fysieke interacties tussen individuen van verschillende etnische achtergronden, terwijl indirect contact via een derde partij loopt, zoals vrienden, familie of de media (Lemmer & Wagner, 2015). Ten tweede zijn er verschillende soorten relaties waarin interetnisch contact kan vormgeven, zoals bijvoorbeeld collegiale relaties, vriendschappen, of liefdesrelaties. Ten derde kan interetnisch contact op diverse locaties plaatsvinden, zoals bijvoorbeeld school, op het werk, in de woonomgeving of binnen clubs/verenigingen.

In dit onderzoek wordt interetnisch contact gedefinieerd als direct contact tussen personen die tot verschillende etnische groepen behoren. Er is voor gekozen om voor dit onderzoek interetnisch specifiek contact in de buurt te onderzoeken. Hiervoor is gekozen omdat vrijwel iedereen te maken heeft met interetnisch contact in de buurt. Tot slot wordt in dit onderzoek geen onderscheid gemaakt in bepaalde typen relaties.

In de literatuur worden drie type verklaringen gegeven voor interetnisch contact: houdingen tegenover andere groepen, sociale netwerk-effecten en contactmogelijkheden (Martinovic et al., 2009).

De eerste verklaring van interetnisch contact is de houding die individuen hebben tegenover andere groepen (Martinovic et al., 2009). Over het algemeen zoeken mensen contact met anderen die op hen lijken op gebied van geloof, gedrag en etniciteit, ook wel het similarity effect genoemd (Montoya & Horton, 2013). Mensen vinden communicatie tussen elkaar vaak gemakkelijker verlopen wanneer

de sociale afstand tussen hen zo klein mogelijk is (Putnam, 2007). Dit komt doordat identiteit, ervaringen en normen en waarden van beide personen dan dicht bij elkaar liggen (Alba & Nee, 2004). Hoe dan toch interetnisch contact optreedt – waarbij dus de sociale afstand tussen mensen groter is en anderen worden beschouwd als outgroup – wordt in dit onderzoek verklaart aan de hand van sociaal vertrouwen. Sociaal vertrouwen is een belangrijk aspect in het openstaan voor contact met outgroups, wat later in dit hoofdstuk zal worden toegelicht.

De tweede verklaring voor interetnisch contact betreft de invloed van sociale netwerk-effecten (Martinovic et al., 2009). Deze verklaring stelt dat de houding tegenover outgroups mede wordt beïnvloed door diens sociale netwerk. Wanneer derde partijen binnen iemands sociale netwerk openstaan voor contacten met outgroups, zal diegene eerder geneigd zijn om dezelfde normen te hanteren (Martinovic et al., 2015). Hoewel deze netwerkpartners geen directe invloed uitoefenen op het interetnisch contact, kunnen zij indirect invloed hebben door het aanmoedigen of ontmoedigen van outgroups, waaronder bijvoorbeeld interetnische contacten (Martinovic et al., 2009). Een voorbeeld hiervan is de mening van de ouders van een persoon over het interetnisch contact van hun kinderen. Zo wijst een derde van de ouders in Nederland met een Marokkaanse en Turkse migratieachtergrond een gemengd huwelijk van hun kinderen af (Huijnk & Dagevos, 2012). Door deze norm te stellen, kunnen ouders indirect invloed uitoefenen op de mate van interetnisch contact van hun kinderen (Pettigrew, 1998). Wanneer kinderen deze normen eigen maken, kan dit weer van invloed zijn op hun persoonlijke voorkeuren voor het wel of niet aangaan van interetnisch contact.

De derde verklaring voor interetnisch contact is de mogelijkheden die individuen hiervoor hebben. Dit onderzoek richt zich zoals net toegelicht op interetnisch contact in de buurt. De buurt waarin iemand woont heeft invloed op de hoeveelheid mogelijkheden voor interetnisch contact. Sommige buurten zijn heterogeen waarvan bewoners diverse etnische achtergronden hebben, terwijl andere buurten juist homogeen zijn en bewoners overwegend dezelfde etnische achtergrond hebben. Wanneer iemand in een heterogene buurt woont, zullen zij meer contact hebben met outgroups, zelfs als zij een voorkeur hebben voor ingroups (Martinovic et al., 2009). Zo concluderen Mouw en Entwisle (2006) dat kinderen die opgroeien in een heterogene buurt sneller interetnische vriendschappen ontwikkelen op school dan kinderen die in een homogene buurt wonen.

2.2 Sociaal vertrouwen

Sociaal vertrouwen wordt in dit onderzoek gezien als het gevoel dat mensen over het algemeen te vertrouwen zijn. De mate van sociaal vertrouwen kan worden opgesplitst in twee lagen van vertrouwen: het vertrouwen in de mensen die lijken op henzelf, de ingroup, en het algemene

vertrouwen in personen die niet bekend zijn, de outgroup (Dinesen et al., 2020). Het indelen van personen in deze sociale categorieën wordt gedaan om het sociale aspect van het leven makkelijker te maken (Fiske & Neuberg, 1990). Zoals net al besproken zoeken mensen over het algemeen contact met anderen die op hen lijken, de ingroup (Montoya & Horton, 2013). Individuen met een andere afkomst zullen vaak worden gezien als een outgroup (Dinesen et al., 2020). Afkomst in het bijzonder is de sociale groep waar mensen het snelste in categoriseren (Ito & Urland, 2003). Onderzoek toont aan dat iemand met een andere afkomst bijna automatisch in een andere sociale groep wordt geplaatst dan zichzelf (Hewstone et al., 1991).

Individuen met een hoger sociaal vertrouwen vertonen over het algemeen een grotere neiging tot interactie en samenwerking met outgroups (Welch et al., 2005). Dit kan worden verklaard doordat vertrouwen mensen beter in staat stelt om bepaalde banden aan te gaan waar zij voordelen aan kunnen ontleen (Putnam, 2000). Bovendien heeft vertrouwen een positieve invloed op mensen hun mentale welzijn, zo maakt vertrouwen mensen gelukkiger en gastvrijer (Putnam, 2000). Dit stimuleert op zijn beurt ook de bereidheid tot het aangaan van contact met outgroups.

Doordat sociaal vertrouwen stimuleert dat mensen meer diverse contacten hebben, hebben zij vaker een meer gevarieerde levenservaring dan mensen met een lager sociaal vertrouwen (Mitchell, 2021). Doordat mensen met een hoger sociaal vertrouwen sneller relaties aangaan met individuen van verschillende achtergronden, kan hun sociaal kapitaal toenemen. Dit hogere sociale kapitaal zal doorgaans leiden tot een hoger niveau van sociale intelligentie (Mitchell, 2021).

Putnam (2000) beschrijft dit proces als bonding en bridging. Mensen met een kleiner sociaal vertrouwen en een mindere mate van sociale intelligentie zullen zich vooral richten op de eigen sociale kring van mensen die op hen lijken (Putnam, 2000). Putnam noemt dit proces van het richten op de ingroup 'bonding'. Mensen met een groter sociaal vertrouwen en een hogere mate van sociale intelligentie hebben om deze reden een groter sociaal kapitaal die zich breder uitrekt, waardoor zij zich ook richten op contacten buiten de eigen sociale kring, de outgroup. Dit proces noemt Putman bridging. Dit zou een verklaring kunnen zijn waarom mensen met een hoger sociaal vertrouwen meer interechnisch contact hebben. Dit leidt tot de eerste hypothese:

Hypothese 1: personen met een hoger sociaal vertrouwen hebben meer interechnisch contact.

Zoals net toegelicht hebben individuen met een hoger sociaal vertrouwen over het algemeen een verhoogde sociale intelligentie. Dit kan leiden tot vermindering van vooroordelen en stereotypen over andere groepen (Mitchell, 2021). Doordat vooroordelen over andere groepen minder worden,

verbetert ook de houding tegenover andere groepen. Dit komt doordat zij minder snel zullen afgaan op etnische of culturele stereotypen die een negatieve invloed kunnen hebben op de houding ten opzichte van andere etnische groepen (Fetchenhauer et al., 2013).

Wanneer de houding tegenover een andere etnische groepen beter is, zal dit kunnen leiden tot een toename in interetnisch contact. Een reden hiervoor is dat een positieve houding tegenover anderen zorgt dat zij minder als bedreiging worden gezien (Putnam, 2000). Vaak zullen zij de ervaringen met outgroups ook als positief ervaren, wat ook weer een stimulans kan zijn voor meer interetnisch contact.

Onderzoek toont aan dat mensen die een positieve houding hebben tegenover andere etnische groepen een grotere kans hebben om relaties te vormen met personen die een andere afkomst hebben dan zijzelf (Martinovic et al., 2015). Ook zien mensen met een hoog sociaal vertrouwen – en daardoor betere houding tegenover andere etnische groepen – interetnisch contact als goede kansen voor persoonlijke groei en bijdrage van culturele kennis (Newton & Norris, 2000). Wanneer mensen een positieve houding hebben tegenover etnische groepen, zal dit er ook voor zorgen dat zij meer interetnisch contact hebben (Powers & Ellison, 1995). Dit leidt tot de tweede hypothese:

Hypothese 2: personen met een hoger sociaal vertrouwen hebben een betere houding tegenover mensen met een andere etniciteit, en daardoor meer interetnisch contact.

Wat belangrijk is om in acht te houden bij dit onderzoek is de causaliteit van de verbanden. Om te spreken van een causaal verband moet er sprake zijn van een temporele volgorde: de verandering in sociaal vertrouwen moet voorafgaan aan de verandering in interetnisch contact, net zoals ook in de hypothesen is beschreven. Omdat beide concepten sociale begrippen zijn met vele oorzaken en mechanismen, is causaliteit lastig vast te stellen. Het kan ook zijn dat interetnisch contact leidt tot meer sociaal vertrouwen. Het is belangrijk hiervan bewust te zijn tijdens het lezen van dit onderzoek. Hier zal in de discussie dieper op worden ingegaan.

2.3 Controlevariabelen

In dit onderzoek worden vijf controlevariabelen meegenomen, namelijk etniciteit, geslacht, leeftijd, opleidingsniveau en percentage migranten in de buurt. Door te controleren voor deze vijf variabelen wordt het effect van deze variabelen op het hoofdeffect geminimaliseerd.

Etniciteit: Voor etniciteit wordt in dit onderzoek gecontroleerd, omdat de etniciteit die de respondent heeft invloed kan hebben op het hoofdverband. Zo kan het zijn dat personen met een migratieachtergrond een andere kijk hebben dan personen zonder migratieachtergrond. Personen zonder migratieachtergrond hebben vaak vooroordelen over minderheidsgroepen, terwijl minderheidsgroepen juist slachtoffer zijn van de vooroordelen (Pettigrew & Tropp, 2005). In de loop van het onderzoek zal onderscheid worden gemaakt in het wel of niet hebben van een migratieachtergrond om het verschil tussen de groepen te kunnen vergelijken.

Geslacht: Geslacht wordt als controlevariabele meegenomen in dit onderzoek doordat het mogelijk is dat sociaal vertrouwen en/of interetnisch contact anders zou kunnen zijn voor vrouwen en mannen. Een reden hiervoor kan zijn dat vrouwen gezien hun achtergestelde positie in de samenleving meer discriminatie ervaren en dit negatief kan doorwerken op hun sociale vertrouwen of interetnisch contact (Delhey & Newton, 2003).

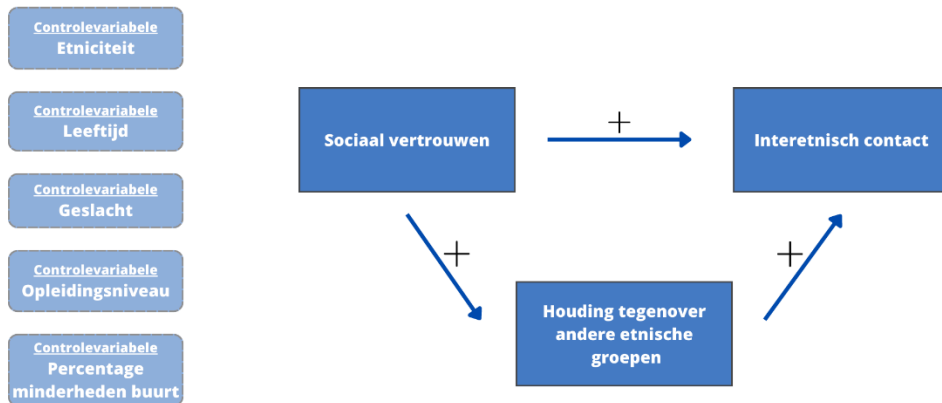
Leeftijd: Leeftijd wordt als controlevariabele meegenomen in dit onderzoek doordat ouderen over het algemeen minder sociaal vertrouwen hebben dan jongeren (Arends & Schmeets, 2015). Dit zou kunnen indiceren dat ouderen ook minder interetnisch contact hebben dan jongeren. Een reden hiervoor zou kunnen zijn dat ouderen minder contactmogelijkheden hebben voor interetnisch contact dan jongeren, zoals bijvoorbeeld school.

Opleidingsniveau: Hoger opgeleiden zijn beter in staat dan lager opgeleiden om goed contact te onderhouden met groepen mensen die anders zijn dan zichzelf (Kloosterman en Schmeets, 2010). Dit komt door de kennis, vaardigheden en hulpbronnen die zij vergaren tijdens de educatie. Mensen die slechts basisonderwijs hebben gevolgd hebben het minste sociaal vertrouwen, gekeken naar alle verschillende educatieniveaus. Dit sociaal vertrouwen stijgt meer dan het dubbele voor de groep universitair opgeleiden (Arends & Schmeets, 2015).

Percentage migranten: Wanneer iemand in een heterogene buurt woont, biedt dit meer kansen om in contact te komen met iemand van een andere etniciteit dan wanneer iemand in een homogene buurt woont (Mouw & Entwisle, 2006). Deze variabele wordt meegenomen als controlevariabele om te controleren voor het feit dat sommige mensen meer mogelijkheden krijgen om in aanmerking te komen met mensen met een andere afkomst.

In Figuur 1 wordt een systematische weergave gegeven van de besproken concepten in de theorie. Ook de verbanden tussen de concepten wordt hierin weergegeven. In dit figuur wordt het verband gevisualiseerd tussen het hebben van sociaal vertrouwen en de invloed hiervan op interetnisch contact in de buurt, en welke invloed de houding tegenover andere etnische groepen hierin heeft. Zoals net toegelicht, worden deze invloeden gecontroleerd voor vijf variabelen.

Figuur 1: conceptuele weergave onderzoeksmodel

3. Methoden

In dit onderzoek is gebruik gemaakt van de NELLS-dataset (Netherlands Longitudinal Lifecourse Study). Het doel van de NELLS is om longitudinale gegevens te verzamelen voor sociologisch gericht onderzoek waarbinnen drie thema's centraal staan: sociale cohesie, normen en waarden en ongelijkheid (Jeroense, Tolsma, Kalmijn, & Kraaykamp, 2023). De NELLS bevat drie waves, waarbij in dit onderzoek gebruik is gemaakt van de laatste wave, gepubliceerd in 2023. De gegevens zijn verzameld aan de hand van een online vragenlijst, er is dus sprake van kwantitatief onderzoek.

De vragenlijst bestaat uit dertien modules betreffende dertien verschillende onderwerpen. De vragenlijst heeft een split ballot design, wat betekent dat niet alle vragen aan elke respondent zijn voorgelegd, maar dat dit random is toegekend aan respondenten. Veruit de meeste vragen zijn wel aan elke respondent gepresenteerd (Jeroense et al., 2023).

Dat de NELSS longitudinale maatschappelijke gegevens bevat is redelijk uniek in Nederland. Dankzij dit soort gegevens zijn individuele, maar ook maatschappelijke trends en ontwikkelingen te onderzoeken. Voor de derde editie van NELLS is een nieuwe steekproef gebruikt om een kwalitatief hoogwaardige steekproef te verkrijgen (Jeroense et al., 2023). Als gevolg hiervan verliest de derde editie zijn structuur in vergelijking met de vorige twee edities, die qua structuur en respondenten wel gelijk was. Doordat kernmodules in de derde wave wel hetzelfde zijn gebleven, kunnen de edities wel met elkaar worden vergeleken. In dit onderzoek zal echter geen vergelijking worden gemaakt met eerdere waves.

Een tweede uniek punt van de NELLS is dat een groot deel van de respondenten etnische minderheden zijn, terwijl dit vaak de groep is die in de meeste Nederlandse onderzoeken onderbelicht blijven. De focus van de derde wave van de NELLS ligt bij de twee grootste etnische minderheidsgroepen in Nederland: Nederlanders met een Turkse en Marokkaanse migratieachtergrond (CBS, 2022).

Voor het selecteren van de respondenten is een aselechte steekproef getrokken uit het Nederlandse bevolkingsregister op basis van leeftijd en geboorteland van de respondent en hun ouders (Jeroense et al., 2023). Zoals al eerder genoemd, zijn mensen met een Marokkaanse of Turkse migratieachtergrond over gerepresenteerd in de steekproef. Verder was de steekproef gericht op Nederlandse inwoners tussen de 15 – 45 jaar (Jeroense et al., 2023).

Het doel van de derde wave van de NELLS was om tussen de 3000 tot 4000 respondenten te werven. Om dit te realiseren was de steekproefomvang gesteld op 18.000, waarbij dus een respons van ongeveer 20% werd verwacht. Uiteindelijk zijn er 17.133 respondenten via de mail benaderd om mee te doen aan de derde editie van de NELLS (Jeroense et al., 2023). De benaderde respondenten

hebben een persoonlijk bericht gekregen waarin informatie over het onderzoek stond, samen met een persoonlijke code voor de enquête. Dit proces is gestart in mei 2022 en afgerond in september 2022.

Het percentage van de uiteindelijke respons was 18,19%, wat neerkomt op 3083 respondenten. Het percentage van mensen die op de enquête hebben gereageerd en ook daadwerkelijk hebben geparticipeerd is 86,41%. Alle subgroepen in de dataset zijn significant over gerepresenteerd door vrouwen. Daarbij zijn ook alle groepen over gerepresenteerd door oudere respondenten, vooral de groep met een leeftijd tussen de 40 en 45 jaar.

De afhankelijke variabele 'interetnisch contact in de buurt' is onderdeel van het split ballot design, dit betekent dat deze vraag uit de vragenlijst niet aan iedere respondent is voorgelegd. Door het split ballot design blijven er 1391 respondenten over, waardoor de omvang van de steekproef aanzienlijk kleiner is geworden. Daarbij worden in dit onderzoek niet alle respondenten meegenomen, maar wordt een selectie gemaakt. Omdat drie etnische groepen worden vergeleken in dit onderzoek, worden alleen die drie groepen meegenomen. Dit zijn Nederlanders zonder migratiegrond, met Turkse migratieachtergrond en Marokkaanse migratieachtergrond. Respondenten met een andere migratieachtergrond worden niet geselecteerd, dit ging slechts om 96 respondenten. Daarbij is besloten om alle respondenten tussen de leeftijd van 15 t/m 46 mee te nemen in het onderzoek. Alle respondenten die ouder zijn dan 46 zijn niet geselecteerd in dit onderzoek, dit waren slechts 32 respondenten. Na het operationaliseren van de overige variabelen en het uitfilteren van missende waarden komt de omvang van de steekproef gebruikt voor dit onderzoek op 977 respondenten. De operationalisaties van de variabelen staat uitgebreid beschreven in de volgende paragraaf en in Bijlage 1.

3.1 Operationalisaties

In dit onderzoek worden een aantal theoretische concepten onderzocht, welke meetbaar zijn gemaakt door vragen uit de vragenlijst te selecteren. Alle variabelen die worden gebruikt in dit onderzoek en de operationalisaties hiervan zullen in deze paragraaf worden besproken. In Bijlage 1 is een uitgebreide toelichting van de gebruikte variabelen en de hercodering van de variabelen. In deze paragraaf wordt een korte samenvatting gegeven.

Afhankelijke variabele: contact in de buurt

In dit onderzoek staat het verklaren van interetnisch contact in de buurt centraal. Om dit meetbaar te kunnen maken is één vraag uit de vragenlijst gebruikt van de NELLS, bestaande uit drie subvragen. De vraag luidt: 'Hoe vaak heeft u in uw buurt persoonlijk contact met iemand met de volgende migratieachtergrond?'

Deze vraag is opgesplitst in drie subvragen: (a) Nederlander zonder migratieachtergrond (b) Turkse migratieachtergrond, (c) Marokkaanse migratieachtergrond. Op deze subvragen konden de respondenten antwoord geven op een 8-puntsschaal: (1) bijna elke dag, (2) een of meerdere keren per week, (3) een aantal keer per maand, (4) ongeveer een keer per maand, (5) een aantal keer per jaar, (6) ongeveer een keer per jaar, (7) nooit, en (8) niet van toepassing (heb deze persoon niet).

Er zijn een aantal aanpassingen gedaan aan deze variabele om hem passend te maken voor het onderzoek. De drie items zijn samengevoegd en hierbij is het gemiddelde van elke groep genomen. Omdat de variabele interetnisch contact moet meten, is voor elke respondent het antwoord van de eigen etnische groep niet meegenomen in de nieuwe variabele. Hoeveel contact iemand heeft met de eigen etnische groep is namelijk niet relevant voor dit onderzoek.

Vervolgens is de codering gespiegeld, zodat de interpretatie logischer wordt. Op deze manier geeft een lage score weinig/geen interetnisch contact weer, en een hoge score veel interetnisch contact.

Onafhankelijke variabele: sociaal vertrouwen

Om sociaal vertrouwen meetbaar te maken is de volgende vraag uit de dataset gebruikt: 'Je kunt niet voorzichtig genoeg zijn als je met ander mensen omgaat'.

Respondenten konden antwoord geven op een 5-puntsschaal: (1) zeer mee eens, (2) mee eens, (3), neutraal, (4) mee oneens, (5) zeer mee oneens. Hierbij betekent een lage score dat mensen van mening zijn dat ze heel voorzichtig moeten zijn als ze met anderen omgaan, en een hoge score betekent dat je niet voorzichtig hoeft te zijn als je met andere mensen omgaat. Dit resulteert in dat een hoge score meer sociaal vertrouwen weergeeft. Bij deze variabele is geen bewerking uitgevoerd.

Mediatie variabele: houding tegenover andere etnische groep

Voor de mediatie variabele is één vraag uit de dataset gebruikt, bestaande uit drie subvragen. De vraag is als volgt: 'We willen graag weten hoe u denkt over verschillende groepen in Nederland. We vragen dit middels een thermometer score'. Deze vraag is opgesplitst in drie subvragen: (i) Nederlander zonder migratieachtergrond, (j) Marokkaanse migratieachtergrond, (k) Turkse migratieachtergrond.

Bij het beantwoorden konden respondenten een score geven van 0 t/m 100. Een score tussen de 0 en 50 graden betekent dat je een negatief of koud gevoel hebt voor deze groep. Een score van 50 betekent dat je gevoelens neutraal zijn. Een score tussen de 50 en 100 graden betekent dat je een positief of warm gevoel hebt voor deze groep.

Voor het meten van deze variabele is van elke groep het gemiddelde van elk item genomen en zijn deze vervolgens bij elkaar genomen. Hierbij is het wederom van belang dat de eigen etnische groep niet wordt meegenomen. Om deze reden is voor elke respondent het gemiddelde van de houding tegenover de andere twee etnische groepen meegenomen.

Controlevariabele: etniciteit

Om te achterhalen welke etniciteit de respondent zelf heeft, moet worden gekeken naar het geboorteland van de ouders van de respondent. De oorspronkelijke vragen in de dataset zijn de volgende: 'In welk land is uw moeder geboren?' en 'In welk land is uw vader geboren?'.

Wanneer van een respondent beide ouders hun geboorteland Nederland is, is deze persoon gecodeerd als Nederlander zonder migratieachtergrond. Wanneer één van de ouders hun geboorteland Marokko is, is deze persoon gecodeerd als Marokkaanse migratieachtergrond. Wanneer één van de ouders hun geboorteland Turkije is, is deze persoon gecodeerd als Turkse migratieachtergrond.

Bij het analyseren van de resultaten en toetsen van de hypothesen in volgend hoofdstuk wordt onderscheid gemaakt tussen het wel of niet hebben van een migratieachtergrond. Om deze variabele te operationaliseren is gebruik gemaakt van deze variabele. In plaats van drie etnische groepen, is er voor de toetsing van de hypothesen gebruik gemaakt van een dummyvariabele waarbij 1= geen migratieachtergrond en 2= wel migratieachtergrond.

Controlevariabele: leeftijd

In de vragenlijst van de NELLS werd alleen het geboortjaar van respondenten gevraagd. In de uiteindelijke dataset staat de leeftijd in jaren als later toegevoegde variabele. Deze variabele is gebruikt voor de variabele van leeftijd.

Omdat de steekproefpopulatie van de NELLS Nederlandse inwoners zijn met een leeftijd tussen de 15 en 45, is dit de grootste groep van de respondenten. Wat opvalt is dat de leeftijdsgroep 46 ook nog relatief groot is. Om deze reden zijn alle respondenten met een leeftijd boven de 46 niet meegenomen in het onderzoek, in plaats van alle respondenten boven de 45.

Controlevariabele: geslacht

De oorspronkelijke vraag in de dataset is de volgende: 'Wat is uw geslacht?'. Hierbij konden respondenten antwoord geven op een 3-punttschaal, waarbij: (1) man, (2) vrouw, (3) anders, namelijk.

Van deze variabele is een dummy gemaakt waardoor de interpretatie makkelijker is. Dit was mogelijk, omdat slechts 0,2% van de respondenten antwoordoptie drie hebben geselecteerd. Deze zes respondenten zijn onder system missing geplaatst. Om de interpretatie nog makkelijker te maken, is de variabele zo gecodeerd dat mannen 0 weergeven, en vrouwen 1.

Controlevariabele: opleidingsniveau

De vraag uit de dataset is de volgende: 'Wat is uw hoogst voltooide opleiding, dat wil zeggen waarvan u een diploma heeft behaald?'. Respondenten konden op deze vraag antwoorden op een 15-punttschaal: (1) geen opleiding, (2) lagere school, (3) lbo, vmbo-kb/bb, (4) mavo, vmbo-gl/tl, (5) havo, (6) vwo/gymnasium, (7) mbo-kort (kmbo), primair leerlingwezen, bol/bbl niveau 1 of 2, (8) mbo-tussen/lang (mbo), secundair/tertiair leerlingwezen, bol/bbl niveau 3 of 4, (9) hbo, (10) universiteit (bachelor), (11) universiteit (master, doctoraal), (12) promotietraject, (13) buitenlandse opleiding, niet in te delen, lager onderwijs, (14) buitenlandse opleiding, niet in te delen, middelbaar onderwijs, (15) buitenlandse opleiding, niet in te delen, hoger onderwijs.

De variabele is zo gecodeerd dat opleidingsniveau wordt weergegeven in jaren opleiding, in plaats van op niveau. Het interpreteren met opleidingsniveau is namelijk lastig, doordat de stappen tussen de originele antwoordcategorieën niet even groot zijn.

Controlevariabele: percentage migranten

Deze variabele is gecreëerd met data die later aan de dataset is toegevoegd via Statistics Netherlands "Kerncijfers wijken en buurten 2003-2022". Deze gegevens zijn niet gebaseerd op antwoorden van respondenten, maar op gegevens van de samenstelling van de buurt van de respondenten.

Om het percentage migranten uit een wijk te berekenen zijn de totaal aantal migranten in een buurt gedeeld door het totaal aantal inwoners van de buurt.

3.2 Analyseplan

De onderzoeksvraag wordt beantwoord aan de hand van een multiële lineaire regressieanalyse. De regressiemodellen zullen op hiërarchische wijze worden geschat, waarbij vijf modellen worden geschat. De vijf modellen zijn grafisch weergegeven in Tabel 1.

In model 1a wordt de afhankelijke variabele, de mate van interetnisch contact in de buurt (voortaan naar verwezen als: *interetnisch contact*), voorspeld door middel van vijf controlevariabelen: *etniciteit, leeftijd, geslacht, opleidingsniveau, en %migranten*. In model 1b wordt voorgaand model uitgebreid met de onafhankelijke variabele: het sociaal vertrouwen van de respondent (voortaan naar verwezen als: *sociaal vertrouwen*). Model 1b zal worden gebruikt om de eerste hypothese te toetsen: “*personen met een hoger sociaal vertrouwen hebben meer interetnisch contact in de buurt*”.

In model 2a wordt de houding die de respondent heeft tegenover andere etnische groepen (voortaan naar verwezen als: *houding*) de afhankelijke variabele, voorspeld door middel van de vijf eerder genoemde controlevariabelen. In model 2b wordt voorgaand model uitgebreid met de onafhankelijke variabele: *sociaal vertrouwen*.

In model 3 is *interetnisch contact* de afhankelijke variabele. In dit laatste model zijn de vijf controlevariabelen, de onafhankelijke variabele *sociaal vertrouwen* en de mediatie variabele *houding* toegevoegd. Model 2b en 3 worden samen gebruikt om de tweede hypothese te toetsen: “*personen met sociaal vertrouwen hebben meer interetnisch contact, dit verband wordt mogelijk verklaard doordat zij een positievere houding hebben tegenover andere etnische groepen*”.

Tabel 1: Analyseplan

	Model 1a. ^a	Model 1b. ^a	Model 2a. ^b	Model 2b. ^b	Model 3. ^a
Etniciteit	X	X	X	X	X
Leeftijd	X	X	X	X	X
Geslacht	X	X	X	X	X
Opleidingsniveau	X	X	X	X	X
%migranten	X	X	X	X	X
Interetnisch contact	X	X			X
Sociaal vertrouwen		X		X	X
Houding			X	X	X

^a *interetnisch contact als afhankelijke*; ^b *houding als afhankelijke*

4. Resultaten

4.1 Beschrijvende statistieken

4.1.1 Univariate statistieken

In Tabel 2 worden de univariate verdelingen van alle betrokken variabelen in het onderzoek weergegeven. De tabel bevat de verdeling voor elke variabele, waarbij de observaties met missende waarden uit de analyse zijn gehouden.

Tabel 2: Univariate verdeling (n=977)

VARIABLE	GEMIDDELDE* (SD)	MIN.	Q1	MEDIAAN	Q3	MAX
INTERETNISCH CONTACT IN DE BUURT	3,63 (2,01)	1	1,5	3,5	5,5	7
SOCIAAL VERTROUWEN	3,17 (1,07)	1	2	3	4	5
HOUDING	58,01 (20,12)	0	50	55	70,5	100
LEEFTIJD	32,76 (8,47)	16	26	33	40	46
OPLEIDINGSDUUR	14,60 (3,83)	0	12	15	17	22
%MIGRANTEN	30,34 (0,19)	3	15,37	24,85	41,84	93
GESLACHT		0	0	1	1	1
MAN	48,4%					
VROUW	51,6%					
ETNICITEIT		1	1	1	3	3
NEDERLANDS ZONDER MIGRATIEACHTERGROND	55,0%					
MAROKKAANSE MIGRATIEACHTERGROND	17,3%					
TURKSE MIGRATIEACHTERGROND	27,7%					

* Bij categorische variabelen is de frequentieverdeling vermeld in percentages.

De afhankelijke variabele ‘*interetnisch contact in de buurt*’ heeft een gemiddelde van 3,63 ($SD=2,01$) op een schaal van 1-7. Dit impliceert dat er over het algemeen relatief weinig interetnisch contact is tussen mensen in dezelfde buurt. Dit gemiddelde komt overeen met één keer per maand tot een aantal keer in het jaar contact met iemand in de buurt met een andere afkomst. Deze variabele is rechtsscheef verdeeld, dit betekent dat de meeste respondenten weinig interetnisch contact hebben in de buurt. Dit kan mogelijk problemen opleveren bij het toetsen van modelassumpties, dit is terug te lezen in Bijlage 3. Doordat de schending van de assumpties niet te fors is, zijn geen maatregelen getroffen om hiervoor te compenseren.

De onafhankelijke variabele ‘*sociaal vertrouwen*’ heeft een gemiddelde van 3,17 ($SD=1,07$) op een schaal van 1-5. Dit betekent dat mensen over het algemeen neutraal denken over de volgende stelling: “Je kunt niet voorzichtig genoeg zijn als je met ander mensen omgaat”. De variabele is redelijk normaal verdeeld, dit is ook te zien in Bijlage 1.

De mediatie variabele ‘*houding*’ heeft een relatief hoog gemiddelde van 58,01 op een schaal van 1-100. Dit betekent dat respondenten over het algemeen een positievere houding hebben ten opzichte van mensen met een andere afkomst dan een negatievere houding. De hoge standaarddeviatie

($SD=20,12$) toont dat de spreiding hoog is en dat respondenten sterk verschillen in hun houdingen ten opzichte van mensen met een andere afkomst. In de data is een piek te zien bij een houding van 50, dit is mogelijk te verklaren omdat deze score in de vragenlijst staat aangeschreven als de 'neutrale' keuze. Bijna 20% van de respondenten heeft 50 als antwoord gegeven.

De controlevariabele '*%migranten*' toont dat in de gemiddelde buurt die is meegenomen in dit onderzoek 30,34% van de bewoners een migratieachtergrond hebben. Dit percentage betreft niet alleen een Marokkaanse of Turkse migratieachtergrond, maar alle mensen met een migratieachtergrond. De variabele is rechtsscheef verdeeld, wat betekent dat er in dit onderzoek vaker buurten voorkomen waar relatief weinig migranten wonen in tegenstelling tot veel migranten.

De controlevariabele '*opleidingsduur*' laat zien dat respondenten gemiddeld 14,6 jaar onderwijs hebben gevolgd. De grootste groep respondenten heeft een hbo-opleiding afgerond, gevolgd door het mbo. De meeste respondenten hebben relatief lang onderwijs gevolgd, wat maakt dat de variabele linksscheef verdeeld is.

Ten slotte valt op dat meer dan de helft van de respondenten Nederlanders zonder migratieachtergrond zijn (55%). Respondenten met Turkse migratieachtergrond (27,7%) vormen de middelste groep, terwijl slechts 17,3% van de respondenten een Marokkaanse migratieachtergrond heeft. Nederlanders zonder migratieachtergrond zijn dus oververtegenwoordigd in dit onderzoek.

Gezien de focus van deze studie op interetnisch contact ligt, is het relevant om de verschillen in gemiddelden per etnische achtergrond te onderzoeken, zoals weergegeven in Tabel 3. De tabel toont de gemiddelde waarden op de variabelen waarop zij significant van elkaar verschillen, gekeken naar de F-toets. Te zien is dat Nederlanders zonder migratieachtergrond minder interetnisch contact hebben, een minder positieve houding ten opzichte van mensen met een andere afkomst, en wonen vaker in een buurt waar minder migranten wonen. Daarentegen hebben Nederlanders zonder migratieachtergrond meer sociaal vertrouwen en gemiddeld een langere opleidingsduur. De resultaten van de F-toets voor de controlevariabelen *geslacht* en *leeftijd* waren niet significant, wat betekent dat er geen significant verschil tussen de drie groepen bestaat op deze twee variabelen. De resultaten van deze twee variabelen zijn wel gerapporteerd in Bijlage 2.

Tabel 3: gemiddelden per afkomst met significante F-toets

Afkomst	Interetnisch contact	Sociaal vertrouwen	Houding	%migranten	Opleidingsduur
Nederlander zonder migratieachtergrond	2,78	3,36	53,31	22,31	15,21
Marokkaanse migratieachtergrond	4,69	2,81	67,83	41,30	13,19
Turkse migratieachtergrond	4,66	3,00	61,19	39,44	14,27
F-toets	136,898**	22,309**	41,369**	135,544**	20,093**

** significant bij 0,01

4.1.2 Bivariate statistieken

Naast de univariatie verdeling zijn ook bivariate statistieken berekend. Tabel 4 toont de correlaties tussen alle betrokken variabelen in het onderzoek. De samenhang is berekend door de Pearson correlatie. Om het verschil tussen mensen met en zonder migratieachtergrond weer te geven zijn de correlaties onder de diagonaal voor Nederlanders zonder migratieachtergrond. De associaties boven de diagonaal zijn voor Nederlanders met een Turkse of Marokkaanse migratieachtergrond.

Tabel 4: associaties van alle variabelen uit het onderzoeksmodel (n=977).

	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
1. Interetnisch contact		0,104*	0,199**	-0,025	-0,127**	0,007	-0,033
2. Sociaal vertrouwen	-0,058		0,071	0,055	0,012	0,112*	-0,070
3. Houding	0,238**	0,116**		-0,003	-0,114*	0,021	0,046
4. Geslacht	-0,089*	-0,089*	0,066		-0,070	-0,024	-0,018
5. Leeftijd	-0,143**	0,114**	-0,076	0,003		0,041	0,001
6. Opleidingsduur	-0,096*	0,220**	-0,014	0,028	0,402**		-0,101*
7. %migranten	0,215**	0,150**	0,115**	-0,025	-0,110*	0,115**	

*significant bij 0,05; **significant bij 0,01;

Wat opvalt is dat sommige effecten tegenovergesteld zijn voor de twee groepen. Dit laat zien dat het interessant is om bij de lineaire regressie in volgende paragraaf de analyse apart te doen voor deze twee groepen, om zo de verschillen tussen de groepen te verduidelijken.

De correlatie tussen de afhankelijke variabele *interetnisch contact in de buurt* en de onafhankelijke variabele *sociaal vertrouwen* is voor de Nederlanders zonder migratieachtergrond een zeer zwak negatief verband, en daarbij ook niet significant ($r=-0,058$; $p=0,181$). Doordat het negatieve verband bij Nederlanders zonder migratieachtergrond niet significant is, kan gesteld worden dat er onvoldoende statistisch bewijs is om aan te tonen dat er een negatieve associatie bestaat tussen sociaal vertrouwen en interetnisch contact in de populatie. Voor Nederlanders met migratieachtergrond is de associatie tussen deze twee variabelen een zwak positief verband, en is dit verband ook significant ($r=0,104$; $p=0,029$). Voor Nederlanders met migratieachtergrond betekent dit dat wanneer het sociaal vertrouwen groter is, het interetnisch contact in de buurt meer is en vice versa. Dit loopt in lijn met de theorie over sociaal vertrouwen, dat wanneer het sociaal vertrouwen toeneemt ook het interetnisch contact in de buurt toeneemt.

De correlatie tussen de afhankelijke variabele *interetnisch contact in de buurt* en de mediatie variabele *houding* is voor zowel Nederlanders zonder migratieachtergrond ($r=0,238$; $p<0,001$) als voor Nederlanders met migratieachtergrond ($r=0,199$; $p<0,001$) een zwak positief verband gevonden. Dit betekent dat wanneer iemands houding tegenover mensen met een andere afkomst beter is, zij ook meer interetnisch contact hebben in de buurt. Dit gevonden resultaat is voor beide groepen significant. Dit verband is vergeleken met de andere correlaties in het onderzoek één van de hoogste correlaties en dus een belangrijke variabele in het onderzoek.

Wat ook opvalt, zijn de negatieve associaties tussen interetnisch contact in de buurt en leeftijd. Voor zowel Nederlanders zonder migratieachtergrond ($r=-0,143$; $p=0,001$) als voor Nederlanders met migratieachtergrond ($r=-0,127$; $p=0,008$). Voor beide groepen is dit gevonden resultaat significant. Dit betekent dat wanneer iemand ouder is, het interetnisch contact in de buurt minder is. Zoals in de theorie besproken is dit verband logisch, omdat oudere mensen vaak minder contactmogelijkheden hebben.

Ten slotte is een opvallende associatie die tussen interetnisch contact in de buurt en percentage migranten. Voor Nederlanders zonder migratieachtergrond ($r=0,215$; $p<0,001$) is dit een zwak positief verband. Wanneer mensen wonen in een buurt waar het percentage migranten hoger is, is het interetnisch contact ook hoger. Dit ligt in lijn met de theorie. Wat opvalt is dat dit verband voor Nederlanders met migratieachtergrond anders is ($r=-0,033$; $0,495$), het resultaat is namelijk juist heel zwak negatief. Dit betekent dat Nederlanders met migratieachtergrond juist minder interetnisch contact hebben naarmate zij in een meer heterogene buurt wonen. De gevonden associatie is echter niet significant, dus de negatieve associatie kan niet statistisch worden ondersteund.

4.2 Modevaluatie

Om de kwaliteit van de modellen te beoordelen wordt allereerst gekeken naar de modelfit. De modelfit zal worden beoordeeld aan de hand van multicollineariteit en de R^2_{adjusted} . Vervolgens zal het model worden beoordeeld door te kijken naar de assumpties van een lineaire regressie. Ten slotte zullen eventuele uitbijters beoordeeld worden. In Bijlage 3 is een uitgebreide analyse van de modevaluatie gegeven.

Tabel 5 en 8 geven een weergave van de algemene modellen die worden gebruikt voor de hypothesetoetsing. In deze tabellen staan voor de betreffende modellen de helling, standaardfout en de p-waarde. Om inzicht te geven van de modelfit wordt ook de R^2_{adjusted} weergegeven in de tabel. Dit getal geeft aan hoeveel procent van de variantie de variabelen in het model kunnen verklaren, waarbij rekening wordt gehouden met het aantal voorspellende variabelen dat wordt gebruikt in elk model.

Model 1b wordt gebruikt voor het toetsen van de eerste hypothese. In model 1b is de R^2_{adjusted} 0,238, wat betekent dat de vijf *controlevariabelen* en onafhankelijke variabele *sociaal vertrouwen* samen 23,8% van de spreiding in de mate van *interetnisch contact in de buurt* mensen hebben kunnen verklaren.

Om de eerste stap van hypothese 2 te toetsen wordt model 2b gebruikt. In dit model is de R^2_{adjusted} 0,084, wat betekent dat de vijf *controlevariabelen* en de onafhankelijke variabele *sociaal vertrouwen* samen 8,4% van de spreiding in *houding* tegenover andere etnische groepen kunnen verklaren. Om de tweede stap van hypothese 2 te toetsen wordt model 3 gebruikt. In dit model is de R^2_{adjusted} 0,271, wat betekent dat de vijf *controlevariabelen*, de onafhankelijke variabele *sociaal vertrouwen* en de mediatie variabele *houding* samen 27,1% van de spreiding in de mate van *interetnisch contact in de buurt* mensen hebben kunnen verklaren.

De tweede manier om de modelfit te beoordelen is het analyseren van de multicollineariteit. Multicollineariteit houdt in dat variabelen onderling met elkaar samenhangen. Een te hoge samenhang tussen variabelen onderling is nadelig, doordat de afzonderlijke invloed van de variabelen dan lastig te bepalen is. Multicollineariteit is te meten aan de hand van Variance Inflation Factor (VIF). De VIF-waarde moet onder de 4 zitten wil het niet voor problemen in analyses zorgen. Zoals te zien in Tabel 5 zit geen een VIF-score boven de 4. Dit zal geen problemen veroorzaken bij het trekken van conclusies.

Ten derde is er gekeken naar de assumpties voor lineaire regressie. Dit is noodzakelijk om de betrouwbaarheid en de bruikbaarheid van bovenstaande analyses te controleren. Zoals eerder vermeld, is de volledige uitwerking hiervan te vinden in Bijlage 3. Na het controleren van de vier

assumpties kan worden vastgesteld dat de assumpties van lineariteit en normaliteit licht geschonden worden. Gezien de beperkte mate van de schending van deze twee assumpties, zal de schending geen dusdanige invloed hebben op de betrouwbaarheid en bruikbaarheid van de analyses en hoeven er geen aanpassingen gemaakt te worden in de uitgevoerde analyses.

Tot slot is er gekeken naar uitbijters in de analyse, waarvan de volledige analyse te vinden is in Bijlage 3. Het beoordelen van uitbijters is cruciaal omdat uitbijters grote effecten kunnen uitoefenen op de analyse. Voor de analyse voor het beoordelen van uitbijters zijn de gestudentiseerde residuen, leverage en cook's distance onderzocht. Het blijkt dat er zeer weinig uitbijters aanwezig zijn in de analyse. Bij het controleren van de gestudentiseerde residuen zijn er geen uitbijters gevonden. Op basis van leverage worden er slechts drie uitbijters geïdentificeerd, en op basis van cook's distance worden 53 uitbijters geïdentificeerd, waarvan er geen één groter is dan het punt waarop de uitbijters problematisch worden. Wanneer de analyse opnieuw wordt uitgevoerd zonder de uitbijters, komen bijna gelijke resultaten uit de analyse. Om deze reden is gekozen om de respondenten in de analyse te laten.

4.3 Hypothesetoetsing

In onderstaande tabellen zijn de resultaten van de multiële regressieanalyse van model 1b, 2b en 3 weergegeven. Dit zijn de modellen waarmee de hypothesen worden getoetst. In model 1b zijn de controlevariabelen en de onafhankelijke variabele sociaal vertrouwen toegevoegd, om het hoofdverband tussen sociaal vertrouwen en interetnisch contact in de buurt te schatten. In model 2b wordt het effect van sociaal vertrouwen op de houding tegenover andere etnische groepen geschat, wederom met alle controlevariabelen toegevoegd in het model. Ten slotte is model 3 om het volledige verband tussen sociaal vertrouwen en interetnisch contact in de buurt te schatten. Alle overige geschatte modellen zijn te vinden in Bijlage 2, maar zullen verder niet worden besproken omdat deze niet worden gebruikt voor de hypothesetoetsing. De interpretaties van de variabelen in de modellen zullen geïnterpreteerd worden als effecten gecontroleerd voor de overige variabelen aanwezig in het model.

Tabel 5: Modelschattingen met afhankelijke variabele 'interetnisch contact in de buurt' (n=977)

	Model 1b		Model 3		VIF
	B (SE)	p	B(SE)	p	
Constante	1,868 (0,385)	<0,001	1,081 (0,395)	0,006	
Geslacht	-0,224 (0,112)	0,046	-0,251 (0,110)	0,023	1,003
Leeftijd	-0,027 (0,007)	<0,001	-0,023 (0,007)	0,001	1,065
Opleidingsduur	-0,009 (0,015)	0,539	-0,010 (0,015)	0,491	1,110
%migranten	0,812 (0,333)	0,015	0,657 (0,327)	0,045	1,288
Wel/geen migratieachtergrond	1,756 (0,131)	<0,001	1,568 (0,131)	<0,001	1,418
Sociaal vertrouwen	0,040 (0,054)	0,461	0,005 (0,053)	0,921	1,083
Houding			0,019 (0,003)	<0,001	1,099
R ² _{adjusted}	0,238		0,271		
F change / p	0,545	0,461	44,459	<0,001	

Voor de eerste hypothese in het onderzoek wordt gekeken naar model 1b, waarbij het hoofdverband wordt onderzocht of personen met een hoger sociaal vertrouwen meer interetnisch contact hebben. In dit model is te zien dat naarmate mensen meer sociaal vertrouwen hebben, zij ook meer interetnisch contact hebben ($b=0,040$; $p=0,461$). Dit gevonden effect is klein, en daarbij ook niet significant. Er is dus geen ondersteuning gevonden voor de eerste hypothese.

Wanneer de analyse apart wordt uitgevoerd voor mensen met of zonder migratieachtergrond, is te zien dat deze resultaten anders worden. Wanneer wordt gekeken naar Tabel 6, model 1b is te zien dat naarmate mensen zonder migratieachtergrond meer sociaal vertrouwen hebben, zij minder interetnisch contact hebben ($b=-0,137$; $p=0,086$). Het gevonden effect is voor deze groep een negatief effect, waarbij wel opgemerkt moet worden dat het geen significant effect is. Dit betekent

dat ook voor deze groep geen ondersteuning is voor de eerste hypothese, maar het is wel een opvallend effect. Wanneer dit resultaat wordt vergeleken met de uitkomsten van mensen met migratieachtergrond is namelijk een tegenovergesteld verband te zien. Uit Tabel 7, model 1b blijkt dat naarmate mensen met migratieachtergrond meer sociaal vertrouwen hebben, zij meer interetnisch contact hebben ($b=0,161$; $p=0,027$). Voor mensen met migratieachtergrond wordt dus wel ondersteuning gevonden voor hypothese 1, het gevonden resultaat is significant.

Tabel 6: Modelschattingen mensen **zonder** migratieachtergrond met afhankelijke variabele 'interetnisch contact in de buurt' ($n=537$)

	Model 1b		Model 3		VIF
	B (SE)	p	B(SE)	p	
Constante	3,919 (0,453)	<0,001	2,887 (0,478)	<0,001	
Geslacht	-0,323 (0,155)	0,037	-0,391 (0,151)	0,010	1,018
Leeftijd	-0,018 (0,010)	0,080	-0,014 (0,010)	0,147	1,237
Opleidingsduur	-0,038 (0,026)	0,135	-0,035 (0,025)	0,160	1,269
%migranten	2,929 (0,564)	<0,001	2,647 (0,552)	<0,001	1,074
Sociaal vertrouwen	-0,137 (0,080)	0,086	-0,189 (0,078)	0,016	1,097
Houding			0,021 (0,004)	<0,001	1,037
R ² _{adjusted}	0,070		0,119		
F change / p	2,957	0,086	30,535	<0,001	

Tabel 7: Modelschattingen mensen **met** migratieachtergrond met afhankelijke variabele 'interetnisch contact in de buurt' ($n=440$)

	Model 1b		Model 3		VIF
	b (SE)	p	b (SE)	p	
Constante	5,240 (0,496)	<0,001	4,193 (0,559)	<0,001	
Geslacht	-0,137 (0,160)	0,393	-0,128 (0,157)	0,415	1,009
Leeftijd	-0,026 (0,009)	0,006	-0,022 (0,009)	0,020	1,021
Opleidingsduur	-0,001 (0,019)	0,940	-0,003 (0,019)	0,871	1,025
%migranten	-0,222 (0,405)	0,583	-0,305 (0,339)	0,445	1,017
Sociaal vertrouwen	0,161 (0,072)	0,027	0,141 (0,072)	0,050	1,026
Houding			0,016 (0,004)	<0,001	1,022
R ² _{adjusted}	0,018		0,049		
F change / p	4,952	0,027	14,926	<0,001	

Voor de tweede hypothese wordt eerst gekeken naar het effect van sociaal vertrouwen op houding tegenover andere etnische groepen, model 2b. Vervolgens wordt het effect van houding tegenover andere etnische groepen op interetnisch contact bekeken, model 3. Ten slotte zal worden gekeken naar het mediatie effect van houding. In alle komende analyses zal telkens eerst de algemene

analyse worden besproken. Daarna zullen de twee aparte analyses voor het wel of niet hebben van een migratieachtergrond besproken worden om te analyseren of er tussen de twee groepen verschillen gevonden zijn.

Eerst wordt gekeken naar het effect van sociaal vertrouwen op de mediatie variabele houding tegenover andere etnische groepen. In Tabel 8 is te zien dat naarmate het sociaal vertrouwen groter wordt, de houding tegenover andere etnische groepen verbetert ($b=1,819$; $p=0,002$). Wanneer er wordt gekeken hoe dit effect is voor alleen mensen met migratieachtergrond ($b=1,279$; $p=0,123$) wordt een kleiner effect gevonden, en daarbij is dit effect ook niet significant. Dit is terug te zien in Tabel 10, model 2b. Voor mensen zonder migratieachtergrond is het gevonden effect juist groter en significant ($b=2,413$; $p=0,006$), terug te zien in Tabel 9, model 2b. Dit indiceert dat sociaal vertrouwen een groter effect heeft op houding tegenover andere etnische groepen voor Nederlanders zonder migratieachtergrond dan voor Nederlanders met migratieachtergrond.

Vervolgens wordt gekeken naar het effect van de mediatie variabele houding tegenover andere etnische groepen op interetnisch contact in de buurt. In Tabel 5, model 3 is te zien dat naarmate de houding tegenover andere etnische groepen beter is, het interetnisch contact in de buurt ook toeneemt ($b=0,019$; $p<0,001$). Wanneer dit effect wordt bekeken in de aparte analyse voor migratieachtergrond worden soortgelijke resultaten gevonden. Voor Nederlanders met migratieachtergrond leidt een betere houding tegenover andere etnische groepen tot meer interetnisch contact in de buurt ($b=0,016$; $p<0,001$), te zien in Tabel 7 model 3. Voor Nederlanders zonder migratieachtergrond leidt een betere houding tegenover andere etnische groepen ook tot meer interetnisch contact, met een ongeveer even groot effect ($b=0,021$; $p<0,001$), te zien in Tabel 6, model 3.

Tabel 8: Modelschattingen met afhankelijke variabele 'houding tegenover andere etnische groepen' (n=977)

	Model 2b	
	B (SE)	p
Constante	41,273 (4,226)	<0,001
Geslacht	1,399 (1,234)	0,257
Leeftijd	-0,222 (0,075)	0,003
Opleidingsduur	0,047 (0,169)	0,780
%migranten	8,151 (3,656)	0,026
Wel/geen migratieachtergrond	9,893 (1,439)	<0,001
Sociaal vertrouwen	1,819 (0,594)	0,002
R ² _{adjusted}	0,084	
F change / p	9,367	0,002

Tabel 9: Modelschattingen mensen **zonder** migratieachtergrond met afhankelijke variabele 'houding tegenover andere etnische groepen' (n=537)

	Model 2b	
	B (SE)	p
Constante	48,186 (4,932)	<0,001
Geslacht	3,159 (1,686)	0,062
Leeftijd	-,160 (0,110)	0,145
Opleidingsduur	-,153 (0,280)	0,585
%migranten	13,193 (6,151)	0,032
Sociaal vertrouwen	2,413 (0,869)	0,006
R ² _{adjusted}	0,027	
F change / p	7,710	0,006

Tabel 10: Modelschattingen mensen **met** migratieachtergrond met afhankelijke variabele 'houding tegenover andere etnische groepen' (n=440)

	Model 2b	
	B (SE)	p
Constante	65,512 (5,672)	<0,001
Geslacht	-,528 (1,826)	0,773
Leeftijd	-,265 (0,108)	0,015
Opleidingsduur	,101 (0,219)	0,644
%migranten	5,158 (4,622)	0,265
Sociaal vertrouwen	1,279 (0,828)	0,123
R ² _{adjusted}	0,010	
F change / p	2,385	0,123

Ten slotte wordt gekeken of er sprake is van een mediërend effect van houding tegenover andere etnische groepen. Om de tweede hypothese te kunnen ondersteunen met de resultaten moet aan een aantal criteria worden voldaan: (1) een significant hoofdeffect van sociaal vertrouwen op interetnisch contact, (2) significant effect van de relatie tussen sociaal vertrouwen op houding, (3) significantie van het effect van houding op interetnisch contact en (4) een afname in het hoofdeffect van sociaal vertrouwen op interetnisch contact door de mediatie variabele houding mee te nemen.

In de algemene analyse is geen sprake van een significant hoofdverband tussen sociaal vertrouwen en interetnisch contact ($b=0,040$; $p=0,461$). Er worden wel significante effecten gevonden voor criteria 2 ($b=1,819$; $p<0,001$) en 3 ($b=0,019$; $p<0,001$) en daarbij wordt ook voldaan aan criteria 4 ($b=0,005$; $p=0,921$), maar dit niet voldoende ondersteuning voor het mediërende effect die met hypothese 2 wordt getoetst.

Wanneer de analyse apart wordt gedaan voor het wel of niet hebben van een migratieachtergrond wordt voor beide groepen ook geen mediërend effect vastgesteld. Voor Nederlanders met migratieachtergrond wordt wel een significant hoofdverband gevonden tussen sociaal vertrouwen en interetnisch contact ($b=0,161$; $p=0,027$), maar wordt voor criteria 2 geen significant effect gevonden ($b=1,279$; $p=0,123$). Wel is voor criteria 3 een significant effect gevonden ($b=0,016$; $p<0,001$). Er is ook een kleine afname in het hoofdeffect van sociaal vertrouwen op interetnisch contact door de toevoeging van de mediatie variabele houding ($b=0,141$; $p=0,050$), maar hypothese 2 kan niet worden ondersteund doordat geen significant resultaat wordt gevonden tussen sociaal vertrouwen en houding.

Voor Nederlanders zonder migratieachtergrond wordt geen significant hoofdverband gevonden tussen sociaal vertrouwen en interetnisch contact ($b=-0,137$; $p=0,086$). Aan criteria 2 ($b=2,413$; $p<0,001$) en criteria 3 ($b=0,021$; $p<0,001$) wordt wel voldaan. Daarbij wordt het negatieve hoofdverband ook sterker negatief wanneer de mediatie variabele houding wordt meegenomen ($b=-0,189$; $p=0,016$). Toch is er voor hypothese 2 voor de groep Nederlanders zonder migratieachtergrond ook geen ondersteuning gevonden.

5. Conclusie en discussie

In dit onderzoek staat de volgende vraagstelling centraal: *“Wat is de invloed van sociaal vertrouwen en houding tegenover andere etnische groepen op interetnisch contact in de buurt?”*. Om antwoord te kunnen geven op deze vraagstelling is een hiërarchische lineaire regressieanalyse uitgevoerd.

Uit de uitgevoerde analyses blijkt dat sociaal vertrouwen een positieve invloed heeft op het interetnisch contact in de buurt. Hiervoor is alleen geen statistisch bewijs gevonden, doordat de resultaten niet significant zijn. Wanneer wordt gekeken naar de verschillen in dit verband tussen mensen met en zonder migratieachtergrond, gebeurt er iets opvallends. Voor mensen zonder migratieachtergrond heeft sociaal vertrouwen een negatieve invloed op interetnisch contact in de buurt, al is dit niet significant. Voor mensen met migratieachtergrond heeft sociaal vertrouwen wel een positief en significant effect. Dit bevestigt dat het belangrijk is om, wanneer gekeken wordt naar interetnisch contact, onderscheid te maken tussen deze twee groepen. De eerste hypothese wordt niet ondersteund voor Nederlanders zonder migratieachtergrond, doordat er geen significante resultaten worden gevonden. Voor Nederlanders met migratieachtergrond wordt de eerste hypothese wel ondersteund.

Uit de analyse blijkt dat wanneer het sociaal vertrouwen groter is, iemand ook een betere houding heeft tegenover andere etnische groepen. Voor zowel Nederlanders met als zonder migratieachtergrond is een positief effect gevonden, alleen is dit effect voor Nederlanders met migratieachtergrond niet significant. Ten slotte blijkt uit de analyse dat wanneer iemands houding tegenover andere etnische groepen beter is, interetnisch contact in de buurt ook toeneemt. Dit effect is voor beide groepen ongeveer gelijk en significant. Hierin maakt het wel of niet hebben van een migratieachtergrond niet veel verschil.

Een mediatie effect van houding tegenover andere etnische groepen voor het verband tussen sociaal vertrouwen en interetnisch contact kan voor geen enkele groep statistisch worden bewezen.

Hypothese 2 kan niet worden ondersteund aan de hand van de resultaten.

Concluderend kan worden gesteld dat wanneer Nederlanders met migratieachtergrond meer sociaal vertrouwen hebben, zij meer interetnisch contact hebben. Dit kan niet worden gesteld voor Nederlanders zonder migratieachtergrond. Mensen met een groter sociaal vertrouwen hebben een betere houding tegenover andere etnische groepen, al kan dat voor Nederlanders met migratieachtergrond niet statistisch worden bewezen. Wanneer iemand een betere houding heeft tegenover andere etnische groepen zal de mate interetnisch contact ook groter worden, dit effect is te zien voor zowel Nederlanders met als zonder migratieachtergrond.

De afwezigheid van significante resultaten kan meerdere oorzaken hebben. Ten eerste is er vanuit de theorie aangetoond dat de causale relatie tussen sociaal vertrouwen en interetnisch contact ook in tegengestelde richting kan lopen. Het kan ook zijn dat interetnisch contact een effect heeft op het sociaal vertrouwen die iemand heeft. Met deze twee sociale begrippen is het lastig om causaliteit te bewijzen. Wanneer iemands sociaal vertrouwen groot is, zullen zij waarschijnlijk sneller interetnisch contact hebben. Echter, als iemand meer interetnisch contact heeft is de kans ook groot dat diegene een groter sociaal vertrouwen heeft in vergelijking met iemand die minder interetnisch contact heeft.

Ten tweede is in dit onderzoek alleen gekeken naar interetnisch contact in de buurt, waarbij geen onderscheid is gemaakt in typen relaties. Misschien is het verband binnen andere aspecten van interetnisch contact wel anders. Het kan zijn dat er andere resultaten worden gevonden binnen andere sferen van interetnisch contact. Dat alleen interetnisch contact in de buurt wordt onderzocht is een beperking van het onderzoek. Interessant voor vervolgonderzoek zou zijn dat ook de overige sferen van interetnisch contact wordt getoetst, iets wat met de NELLS goed onderzocht zou kunnen worden.

Wat in acht moet worden genomen is dat de dataverzameling van deze wave van NELLS heeft plaatsgevonden net na de coronacrisis. Dit kan wellicht invloed hebben gehad op de manier hoe respondenten aankeken tegen de concepten die zijn onderzocht. Doordat er gedurende een paar jaar weinig contact mogelijk was kan dit invloed hebben gehad op hoeveel contact er is geweest in de buurt. Daarbij heeft corona ook geen positieve invloed gehad op het sociale vertrouwen van veel mensen in Nederland.

Een sterk punt van dit onderzoek is dat er veel respondenten zijn meegenomen. Daarbij is de steekproef aselekt, waardoor de resultaten representatief zijn voor de gehele Nederlandse samenleving met een leeftijd 15-46. Daarbij is het een vernieuwend onderzoek, doordat er nog weinig bestaande literatuur bestaat over dit verband.

De wereld zal altijd te maken blijven hebben met verschillende etnische groepen in de samenleving. Daarom is het raadzaam om duidelijk te schetsen wie interetnisch contact hebben en waarom, op deze manier kunnen bepaalde processen worden gestimuleerd om zo te zorgen voor een meer samenhangende samenleving. In vervolg onderzoek is het raadzaam om de effecten van sociaal vertrouwen op interetnisch contact dieper te doorgronden. Zo kan worden gekeken naar verschillende typen relaties of bijvoorbeeld verschillende sferen waarin het contact plaatsvindt. Daarbij is een duidelijk verschil gevonden in het verband van sociaal vertrouwen op interetnisch contact tussen Nederlanders met en zonder migratieachtergrond. Hiervoor is in dit onderzoek geen

theoretische verklaring voor gegeven, hier zou vervolgonderzoek nieuwe inzichten in kunnen geven.
Het onderzoeken van interetnisch contact kan de huidige als de toekomstige generatie vooruit helpen.

Literatuurlijst

- Alba, R. D., & Nee, V. (2004). Remaking the American mainstream: assimilation and contemporary immigration. *Choice Reviews Online*, 41(06), 41–3746. <https://doi.org/10.5860/choice.41-3746>
- Arends, J., & Schmeets, H. (2015). Sociaal en institutioneel vertrouwen in Nederland. In *Centraal bureau voor de statistiek*. [file:///C:/Users/HTXGebruiker/Downloads/2015-sociaal-en-institutioneel-vertrouwen-in-nederland%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/HTXGebruiker/Downloads/2015-sociaal-en-institutioneel-vertrouwen-in-nederland%20(1).pdf)
- Integratie en samenleven 2022. (2022). In *Centraal Bureau voor de Statistiek*. Centraal Bureau voor de Statistiek. <https://longreads.cbs.nl/integratie-en-samenleven-2022/>
- Delhey, J., & Newton, K. (2003). Who trusts?: The origins of social trust in seven societies. *European Societies*, 5(2), 93–137. <https://doi.org/10.1080/1461669032000072256>
- Dinesen, P. T., Schaeffer, M., & Sønderskov, K. M. (2020). Ethnic Diversity and Social Trust: A Narrative and Meta-Analytical Review. *Annual Review of Political Science*, 23(1), 441–465. <https://doi.org/10.1146/annurev-polisci-052918-020708>
- Fiske, S. T., & Neuberg, S. L. (1990). A Continuum of Impression Formation, from Category-Based to Individuating Processes: Influences of Information and Motivation on Attention and Interpretation. In *Advances in Experimental Social Psychology* (pp. 1–74). Elsevier BV. [https://doi.org/10.1016/s0065-2601\(08\)60317-2](https://doi.org/10.1016/s0065-2601(08)60317-2)
- Hewstone, M., Hantzi, A., & Johnston, L. (1991). Social categorization and person memory: The pervasiveness of race as an organizing principle. *European Journal of Social Psychology*, 21(6), 517–528. <https://doi.org/10.1002/ejsp.2420210606>
- Huijnk, W., & Dagevos, J. (2012). *Dichter bij elkaar?: de sociaal-culturele positie van niet-westerse migranten in Nederland*. https://repository.scp.nl/bitstream/handle/publications/641/Dichter%20bij%20elkaar_web.pdf?sequence=1&isAllowed=y

- Ito, T. A., & Urland, G. R. (2003). Race and gender on the brain: Electrocortical measures of attention to the race and gender of multiply categorizable individuals. *Journal of Personality and Social Psychology, 85*(4), 616–626. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.85.4.616>
- Kloosterman, R., & Schmeets, J. (2010). Vertrouwen in instituties en medemens toegenomen aan het begin van de 21e eeuw. *Bevolkingstrends, 58*(2), 43–49.
<file:///C:/Users/HTXGebruiker/Downloads/2010-k2-b15-p43-art.pdf>
- Lancee, B., & Dronkers, J. (2008). Etnische diversiteit, sociaal vertrouwen in de buurt en contact van allochtonen en autochtonen met de burens. *Migrantenstudies, 24*(4), 224–249.
<https://migrantenstudies.nl/wp-content/uploads/MS-2008-NR4-P224-249.pdf>
- Lemmer, G., & Wagner, U. (2015). Can we really reduce ethnic prejudice outside the lab? A meta-analysis of direct and indirect contact interventions. *European Journal of Social Psychology, 45*(2), 152–168. <https://doi.org/10.1002/ejsp.2079>
- Lolle, H., & Torpe, L. (2011). Growing ethnic diversity and social trust in European societies. *Comparative European Politics, 9*(2), 191–216. <https://doi.org/10.1057/cep.2009.16>
- Martinovic, B., Van Tubergen, F., & Maas, I. (2009). Dynamics of Interethnic Contact: A Panel Study of Immigrants in the Netherlands. *European Sociological Review, 25*(3), 303–318.
<https://doi.org/10.1093/esr/jcn049>
- Martinovic, B., Van Tubergen, F., & Maas, I. (2015). A Longitudinal Study of Interethnic Contacts in Germany: Estimates from a Multilevel Growth Curve Model. *Journal of Ethnic and Migration Studies, 41*(1), 83–100. <https://doi.org/10.1080/1369183x.2013.869475>
- Mitchell, J. P. (2021). Social Trust and Anti-immigrant Attitudes in Europe: A Longitudinal Multi-Level Analysis. *Frontiers in Sociology, 6*. <https://doi.org/10.3389/fsoc.2021.604884>
- Montoya, R. M., & Horton, R. (2013). A meta-analytic investigation of the processes underlying the similarity-attraction effect. *Journal of Social and Personal Relationships, 30*(1), 64–94.
<https://doi.org/10.1177/0265407512452989>

- Mouw, T., & Entwisle, B. (2006). Residential Segregation and Interracial Friendship in Schools. *American Journal of Sociology*, 112(2), 394–441. <https://doi.org/10.1086/506415>
- Newton, K., & Norris, P. (2000). THREE. Confidence in Public Institutions: Faith, Culture, or Performance? *Princeton University Press eBooks*, 52–73.
<https://doi.org/10.1515/9780691186849-007>
- Pettigrew, T. F. (1998). INTERGROUP CONTACT THEORY. *Annual Review of Psychology*, 49(1), 65–85.
<https://doi.org/10.1146/annurev.psych.49.1.65>
- Powers, D. A., & Ellison, C. J. (1995). Interracial Contact and Black Racial Attitudes: The Contact Hypothesis and Selectivity Bias. *Social Forces*. <https://doi.org/10.1093/sf/74.1.205>
- Putnam, R. D. (2000). Bowling alone: the collapse and revival of American community. *Choice Reviews Online*, 38(04), 38–2454. <https://doi.org/10.5860/choice.38-2454>
- Putnam, R. D. (2007a). E Pluribus Unum: Diversity and Community in the Twenty-first Century The 2006 Johan Skytte Prize Lecture. *Scandinavian Political Studies*, 30(2), 137–174.
<https://doi.org/10.1111/j.1467-9477.2007.00176.x>
- Putnam, R. D. (2007b). E Pluribus Unum: Diversity and Community in the Twenty-first Century The 2006 Johan Skytte Prize Lecture. *Scandinavian Political Studies*, 30(2), 137–174.
<https://doi.org/10.1111/j.1467-9477.2007.00176.x>
- Thijmen Jeroense, Jochem Tolsma, Matthijs Kalmijn, and Gerbert Kraaykamp (2023). *Design and content of the Netherlands Longitudinal Lifecourse Study - NELLS Wave 3 2022. Research report*. Radboud University Nijmegen, Netherlands.
- Tropp, L. R., & Pettigrew, T. F. (2005). Relationships Between Intergroup Contact and Prejudice Among Minority and Majority Status Groups. *Psychological Science*, 16(12), 951–957.
<https://doi.org/10.1111/j.1467-9280.2005.01643.x>
- Welch, M. J., Rivera, R. E. N., Conway, B., Yonkoski, J., Lupton, P. M., & Giancola, R. (2005). Determinants and Consequences of Social Trust*. *Sociological Inquiry*, 75(4), 453–473.
<https://doi.org/10.1111/j.1475-682x.2005.00132.x>

Fetchenhauer, D., Jagodzinski, W., Kazufumi, M., Ockenfels, A., Okada, A., Trommsdorff, G., & Yamagishi, T. (2013). *Different perspectives on trust: Results from a German Japanese symposium at the University of Cologne* (pp. 35-65). <https://kops.uni-konstanz.de/server/api/core/bitstreams/3aee3fa-54b3-4438-b961-df0180118c8e/content>

Bijlage 1: Univariate statistieken en hercoderingen

In de eerste bijlagen staan de beschrijvende statistieken van de oorspronkelijke variabelen, de bewerkingen op deze variabelen en de uiteindelijke variabelen die gebruikt zijn voor de analyses. Vervolgens wordt de output gegeven van de univariate resultaten per etnische groep. De bijlage eindigt met de uitleg en syntax van de missende waarden filter.

Afhankelijke variabele: interetnisch contact in de buurt

Oorspronkelijke variabele:

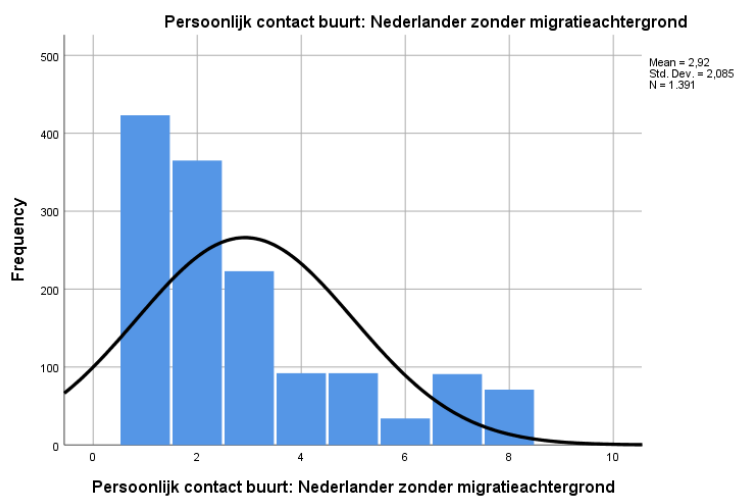
Oorspronkelijke items: *w3scG02a*, *w3scG02b*, *w3scG02c*

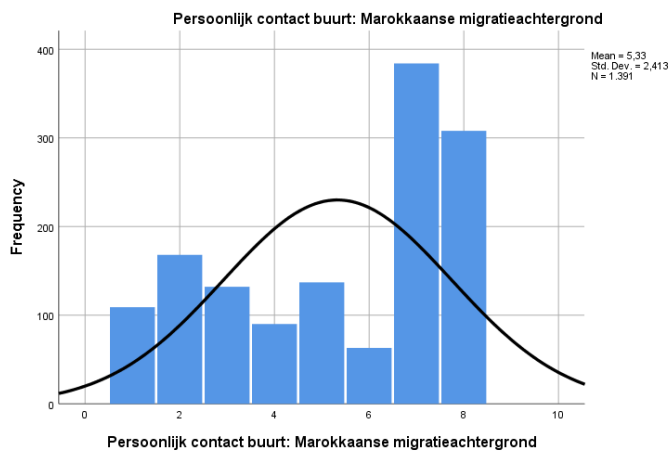
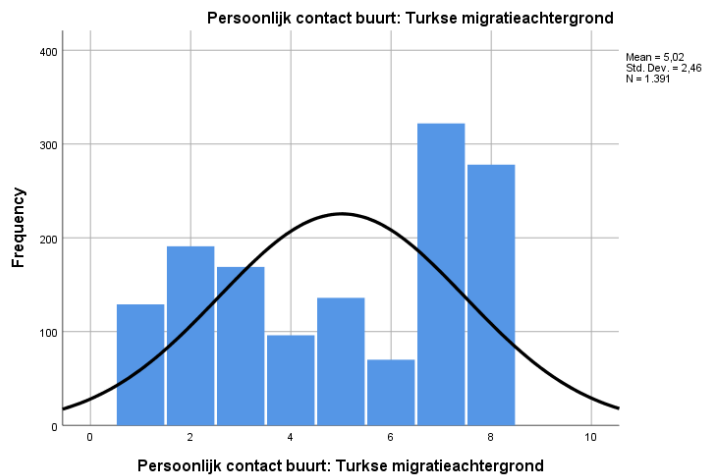
De oorspronkelijke vraag in de dataset is de volgende:

Hoe vaak heeft u in uw buurt persoonlijk contact met iemand met de volgende migratieachtergrond?

- a. Nederlander zonder migratieachtergrond
 - b. Turkse migratieachtergrond
 - c. Marokkaanse migratieachtergrond
-
1. Bijna elke dag
 2. Een of meerdere keren per week
 3. Een aantal keer per maand
 4. Ongeveer een keer per maand
 5. Een aantal keer per jaar
 6. Ongeveer een keer per jaar
 7. Nooit
 8. Niet van toepassing (heb deze persoon niet)

Contact in de buurt wordt gemeten door middel van drie items. Respondenten konden op deze drie items antwoorden door middel van een 8-puntsschaal, waarbij een lage score betekent dat iemand veel contact heeft in de buurt met iemand met een bepaalde migratieachtergrond en een hoge score betekent dat er weinig tot geen contact is in de buurt met iemand met een bepaalde migratieachtergrond.

Statistics

		Persoonlijk contact buurt: Nederlander zonder migratieachtergrond	Persoonlijk contact buurt: Turkse migratieachtergrond	Persoonlijk contact buurt: Marokkaanse migratieachtergrond
N	Valid	1391	1391	1391
	Missing	1692	1692	1692
Mean		2,92	5,02	5,33
Median		2,00	5,00	6,00
Mode		1	7	7
Std. Deviation		2,085	2,460	2,413
Minimum		1	1	1
Maximum		8	8	8
Percentiles	25	1,00	3,00	3,00
	50	2,00	5,00	6,00
	75	4,00	7,00	7,00

In de histogrammen hierboven is af te lezen dat respondenten vaker contact hebben met Nederlanders zonder migratieachtergrond dan met Nederlanders met Turkse of Marokkaanse migratieachtergrond. In de eerste histogram is een rechtsscheve verdeling te zien, terwijl in de laatste twee histogrammen eerder een linksscheve verdeling te zien is. Het gemiddelde ligt bij

Nederlanders zonder migratieachtergrond ook hoger dan bij de andere twee groepen. Dit betekent dat er meer contact met Nederlanders zonder migratieachtergrond is in de buurt dan met Nederlanders met Marokkaanse of Turkse migratieachtergrond.

Bewerkingen:

Deze variabele heeft verschillende bewerkingen ondergaan om uiteindelijk de afhankelijke variabele "interetnisch contact in de buurt" nauwkeurig te kunnen meten. Allereerst is er één variabele gemaakt om het contact in de buurt te meten. Hierbij is het doel om interetnisch contact te meten, daarvoor moet het contact met de eigen etnische groep buiten beschouwing blijven. De operationalisatie van de etnische groepen is te vinden in deze bijlage onder de controlevariabele "etniciteit".

De eerste stap in de bewerking was het spiegelen van de antwoordopties. De oorspronkelijke drie items hanteren een 8-puntsschaal, waarbij een lage score veel contact in de buurt met iemand met een bepaalde migratieachtergrond weergeeft en een hoge score betekent dat er weinig tot geen contact is in de buurt met iemand met een bepaalde migratieachtergrond. Voor de interpretatie is het makkelijker dat wanneer iemand hoog scoort op deze variabele dit betekent dat iemand veel contact heeft. Om deze reden zijn voor de drie items de antwoordopties gespiegeld. Verder is antwoordoptie 8 gecodeerd als missing, doordat deze antwoordoptie geen relevante informatie levert.

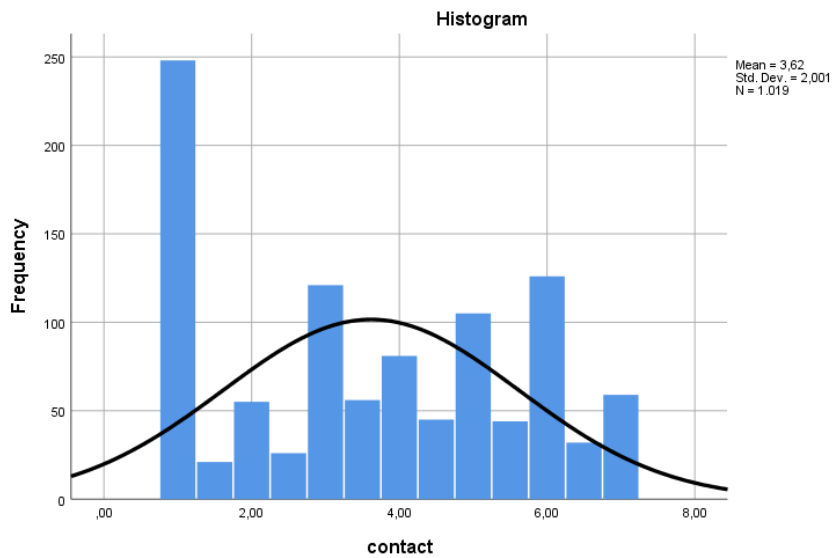
```
RECODE w3scG02a w3scG02b w3scG02c (8=SYSMIS) (1=7) (2=6) (3=5)
(4=4) (5=3) (6=2) (7=1) INTO
      ContactNL ContactTUR ContactMAR.
EXECUTE.
```

Voor de drie etnische groepen die in het onderzoek worden meegenomen, wordt het gemiddelde berekend van het contact dat zij hebben met de andere twee etnische groepen. Om een voorbeeld te geven: voor Nederlanders zonder migratieachtergrond wordt het gemiddelde contact in de buurt met Nederlanders met een Marokkaanse en Turkse migratieachtergrond berekend. Het contact in de buurt met andere Nederlanders zonder migratieachtergrond wordt voor deze groep niet meegenomen, aangezien dit geen interetnisch contact zou meten. Op dezelfde wijze is dit ook uitgevoerd voor de groep Nederlanders met Marokkaanse en Turkse migratieachtergrond. Hieronder de bijhorende syntax:

```
* NED.
IF (afkomst = 1) contact = mean(ContactTUR, ContactMAR).
* MAR.
IF (afkomst = 2) contact = mean(ContactTUR, ContactNL).
* TUR.
IF (afkomst = 3) contact = mean(ContactMAR, ContactNL).
EXECUTE.
```

Als gevolg van deze bewerking hebben we nu een enkele variabele verkregen, die het gemiddelde interetnische contact in de buurt weergeeft.

Uiteindelijke variabele:

		contact			Cumulative
		Frequency	Percent	Valid Percent	Percent
Valid	1,00	248	24,3	24,3	24,3
	1,50	21	2,1	2,1	26,4
	2,00	55	5,4	5,4	31,8
	2,50	26	2,6	2,6	34,3
	3,00	121	11,9	11,9	46,2
	3,50	56	5,5	5,5	51,7
	4,00	81	7,9	7,9	59,7
	4,50	45	4,4	4,4	64,1
	5,00	105	10,3	10,3	74,4
	5,50	44	4,3	4,3	78,7
	6,00	126	12,4	12,4	91,1
	6,50	32	3,1	3,1	94,2
	7,00	59	5,8	5,8	100,0
Total		1019	100,0	100,0	

Statistics

contact		
N	Valid	1019
	Missing	0
Mean		3,6153
Median		3,5000
Mode		1,00
Std. Deviation		2,00103
Minimum		1,00
Maximum		7,00
Percentiles	25	1,5000

<u>50</u>	<u>3,5000</u>
75	5,5000

Nu een gemiddelde is genomen van het interetnisch contact van de drie bevolkingsgroepen valt op dat er een piek te zien is bij weinig tot geen interetnisch contact in de buurt. Antwoordoptie 1 (dit betekent bij de uiteindelijke variabele 'nooit') is de meest beantwoorde antwoordcategorie. Het gemiddelde van interetnisch contact in de buurt is 3,6. Dit representeert dat respondenten gemiddeld een keer per maand tot een aantal keer per jaar interetnisch contact hebben in de buurt.

Onafhankelijke variabele: sociaal vertrouwen

Oorspronkelijke variabele:

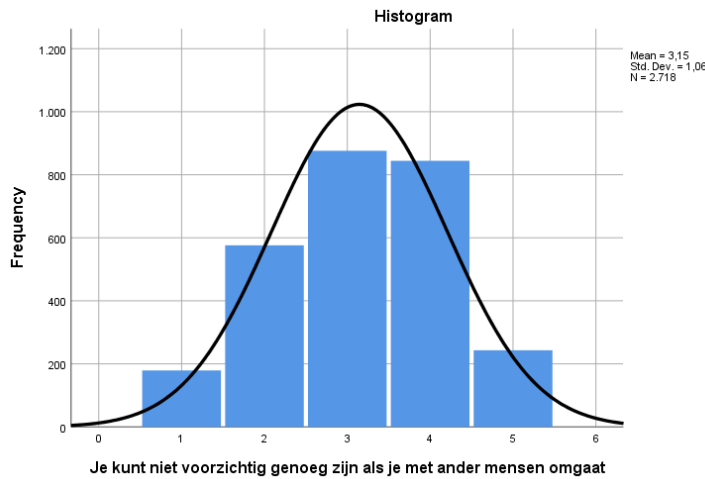
De oorspronkelijke vraag in de dataset is de volgende (*w3sch09a*):

Wilt u voor elk van de stellingen aangeven wat uw mening is?

Je kunt niet voorzichtig genoeg zijn als je met ander mensen omgaat

1. Zeer mee eens
2. Mee eens
3. Neutraal
4. Mee oneens
5. Zeer mee oneens

Respondenten konden antwoord geven op een 5-puntsschaal, waarbij een lage score betekent dat men van mening is dat ze heel voorzichtig moeten zijn als ze met anderen omgaan, en een hoge score betekent dat je niet voorzichtig hoeft te zijn als je met andere mensen omgaat. Dit resulteert in dat een hoge score meer sociaal vertrouwen weergeeft.

Je kunt niet voorzichtig genoeg zijn als je met ander mensen omgaat

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Zeer mee eens	179	5,8	6,6	6,6
	Mee eens	576	18,7	21,2	27,8
	Neutraal	876	28,4	32,2	60,0
	Mee oneens	844	27,4	31,1	91,1
	Zeer mee oneens	243	7,9	8,9	100,0
	Total	2718	88,2	100,0	
Missing	System	365	11,8		
Total		3083	100,0		

Statistics

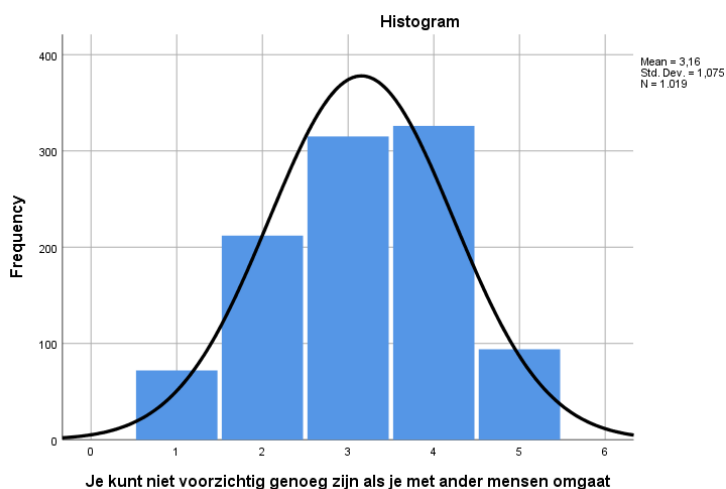
Je kunt niet voorzichtig genoeg zijn als je met ander mensen omgaat

N	Valid	2718
	Missing	365
Mean		3,15

Median	3,00
Mode	3
Std. Deviation	1,060
Minimum	1
Maximum	5
Percentiles	
25	2,00
50	3,00
75	4,00

Hoewel er geen bewerking op deze variabele is uitgevoerd, is wel een filter voor de ontbrekende waarden toegepast, toegelicht later in de bijlage. De variabele ziet er met de filter aan als volgt uit:

Uiteindelijke variabele:

Je kunt niet voorzichtig genoeg zijn als je met ander mensen omgaat

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Zeer mee eens	72	7,1	7,1	7,1
	Mee eens	212	20,8	20,8	27,9
	Neutraal	315	30,9	30,9	58,8
	Mee oneens	326	32,0	32,0	90,8
	Zeer mee oneens	94	9,2	9,2	100,0
	Total	1019	100,0	100,0	

Statistics

Je kunt niet voorzichtig genoeg zijn als je met ander mensen omgaat

N	Valid	1019
	Missing	0
Mean		3,16
Median		3,00
Mode		4

Std. Deviation		1,075
Minimum		1
Maximum		5
Percentiles	25	2,00
	50	3,00
	75	4,00

De uiteindelijke variabele lijkt vrij symmetrisch verdeeld. Het gemiddelde en de mediaan liggen dicht bij elkaar. Met een gemiddelde van 3,16 vinden respondenten dat mensen gemiddeld neutraal denken over hoe voorzichtig zij moeten doen als zij met andere mensen omgaan.

Mediatie variabele: houding tegenover andere etnische groepen

Oorspronkelijke variabele:

De oorspronkelijke vraag in de dataset is de volgende (*w3sch19i*, *w3sch19j*, *w3sch19k*):

We willen graag weten hoe u denkt over verschillende groepen in Nederland. We vragen dit middels een thermometer score.

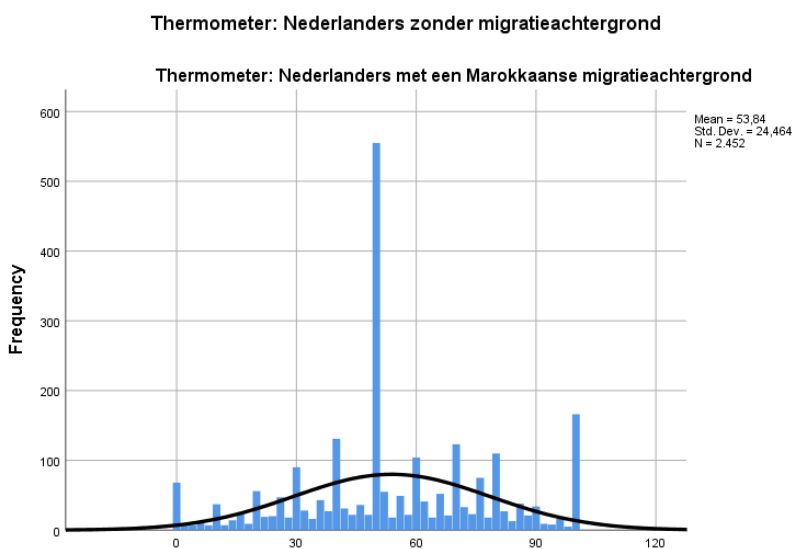
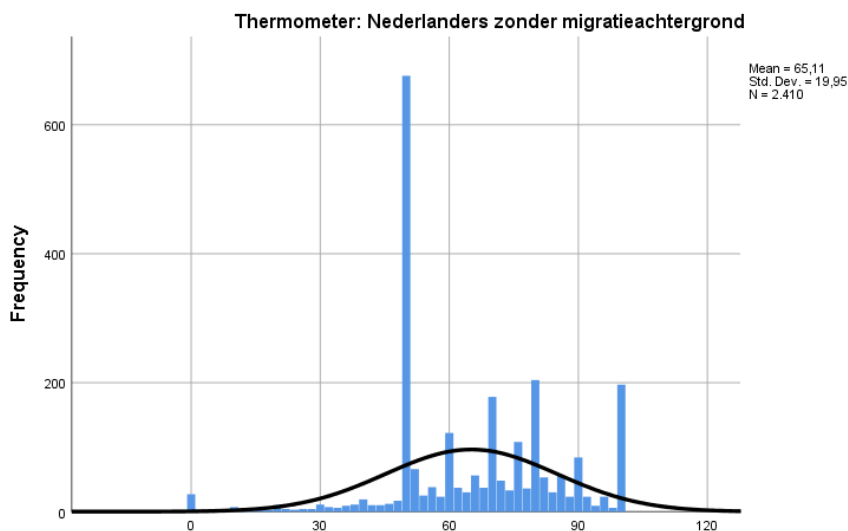
Een score tussen de 50 en 100 graden betekent dat je een positief of warm gevoel hebt voor deze groep.

Een score tussen de 0 en 50 graden betekent dat je een negatief of koud gevoel hebt voor deze groep.

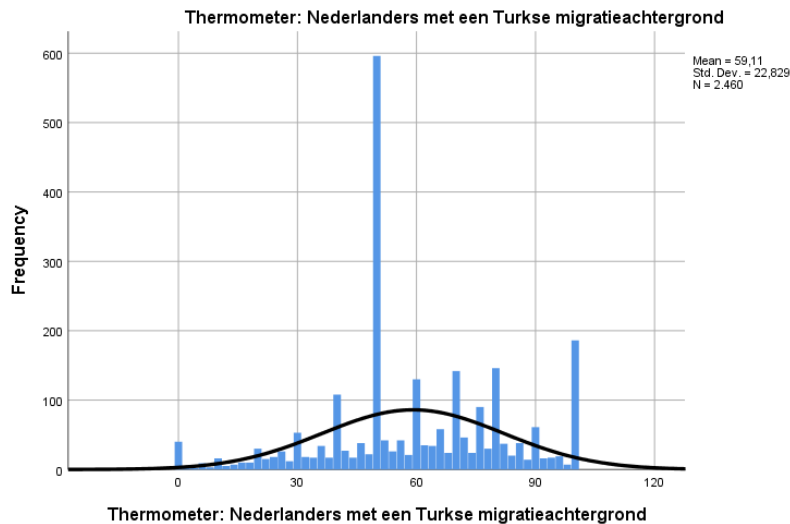
Een score van 50 betekent dat je gevoelens neutraal zijn.

- i. Nederlanders zonder migratieachtergrond
- j. Nederlanders met een Marokkaanse migratieachtergrond
- k. Nederlanders met een Turkse migratieachtergrond

Er wordt gevraagd naar de houding tegenover bepaalde etnische groepen in Nederland. Hierbij konden respondenten een score tussen de 0 en 100 geven. Een lage score betekent dat iemand een negatief/koud gevoel heeft over de groep, en een hoge score betekent een positief/warm gevoel over de groep.

Thermometer: Nederlanders met een Marokkaanse migratieachtergrond

Statistics

	Thermometer: Nederlanders zonder migratieachtergrond	Thermometer: Nederlanders met een Marokkaanse migratieachtergrond	Thermometer: Nederlanders met een Turkse migratieachtergrond
N	Valid	2410	2452
	Missing	673	631
Mean	65,11	53,84	59,11
Median	64,00	50,00	55,00
Mode	50	50	50
Std. Deviation	19,950	24,464	22,829
Minimum	0	0	0
Maximum	100	100	100
Percentiles	25	50,00	40,00
	50	64,00	50,00
	75	80,00	70,00

Bij alle drie de variabelen is in de histogrammen een piek te zien rond een score van 50. Dit is te verklaren, doordat score 50 neutraal representeert. Verder is te zien dat het gemiddelde over de houding ten opzichte van Nederlanders zonder migratieachtergrond positiever is (met een gemiddelde van 65,11) dan die van Nederlanders met een Turkse migratieachtergrond (met een gemiddelde van 59,11). De houdingen tegenover Nederlanders met een Marokkaanse migratieachtergrond zijn het laagste, met een gemiddelde van 53,84.

Bewerkingen:

De houding tegenover andere etnische groepen wordt gemeten aan de hand van drie items die zijn samengevoegd. Om de houding tegenover etnische groepen te meten is het weer van belang dat de eigen etnische groep niet wordt meegenomen. Om deze reden is voor elke groep het gemiddelde van de houding tegenover de andere twee etnische groepen meegenomen. De hercodering is als volgt:

* NED.

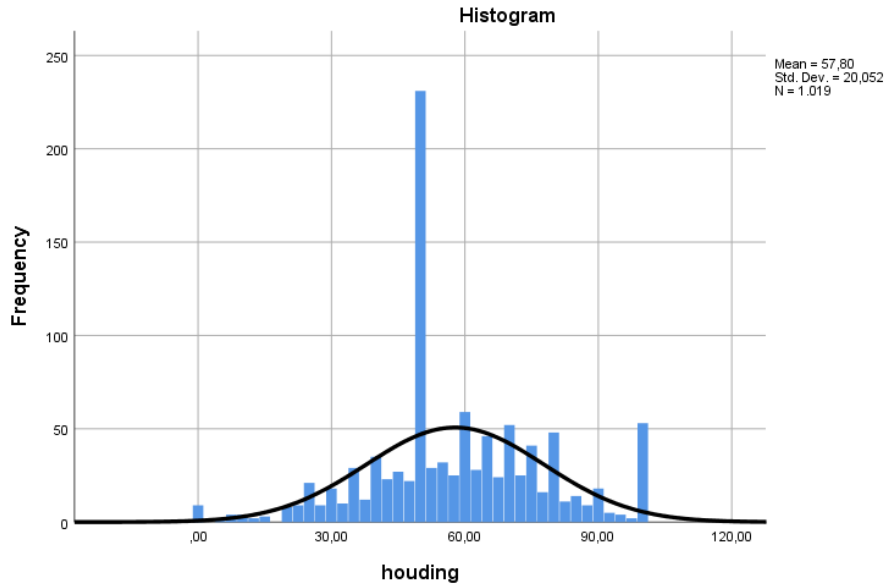
IF (afkomst = 1) houding = mean(w3scH19j, w3scH19k).

```

* MAR.
IF (afkomst = 2) houding = mean(w3sch19i, w3sch19k).
* TUR.
IF (afkomst = 3) houding = mean(w3sch19i, w3sch19j).
EXECUTE.

```

Uiteindelijke variabele:

Statistics

houding		
N	Valid	1019
	Missing	0
Mean		57,7974
Median		54,0000
Mode		50,00
Std. Deviation		20,05156
Minimum		,00
Maximum		100,00
Percentiles	25	49,5000
	50	54,0000
	75	70,0000

Bij de uiteindelijke variabele is weer een hoge piek te zien rond de score van 50. Het gemiddelde van de variabele is 57,8, wat betekent dat men gemiddeld gezien eerder positiever kijkt naar mensen van een andere etniciteit dan negatief.

Controlevariabele: etniciteit**Oorspronkelijke variabele:**

Om de etniciteit van de respondent te bepalen, dient er gekeken te worden naar het geboorteland van de ouders van de respondent.

De oorspronkelijke twee vragen in de dataset zijn de volgende:

In welk land is uw moeder geboren? (*w3scB06*)

Geboorteland moeder

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Nederland	1747	56,7	56,7	56,7
	Marokko	488	15,8	15,8	72,5
	Turkije	746	24,2	24,2	96,7
	anders	102	3,3	3,3	100,0
	Total	3083	100,0	100,0	

Statistics

Geboorteland moeder

N	Valid	3083
	Missing	0
Mean		1,7415
Median		1,0000
Mode		1,00
Std. Deviation		,93510
Minimum		1,00
Maximum		4,00
Percentiles	25	1,0000
	50	1,0000
	75	3,0000

In welk land is uw vader geboren? (*w3scB07*)

Geboorteland vader

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Nederland	1692	54,9	54,9	54,9
	Marokko	504	16,3	16,3	71,2
	Turkije	780	25,3	25,3	96,5
	anders	107	3,5	3,5	100,0
	Total	3083	100,0	100,0	

Statistics

Geboorteland vader

N	Valid	3083
	Missing	0
Mean		1,7736
Median		1,0000
Mode		1,00
Std. Deviation		,94322
Minimum		1,00
Maximum		4,00
Percentiles	25	1,0000
	50	1,0000
	75	3,0000

Bewerkingen:

Voor het onderzoek is het van belang te weten wat de etniciteit van de respondent is. Om dit te achterhalen wordt in dit onderzoek het geboorteland van de ouders van de respondent gebruikt.

* Bereken afkomst op basis van geboorte land moeder en vader.

* Begin met iedereen uit Elders.

COMPUTE afkomst = 4.

* Nederlands: beide ouders uit NED.

IF (w3scB06 = 1 AND w3scB07 = 1) afkomst = 1.

* Marokkaans: één van beide ouders uit MAR.

IF (w3scB06 = 2 OR w3scB07 = 2) afkomst = 2.

* Turks: één van beide ouders uit TUR.

IF (w3scB06 = 3 OR w3scB07 = 3) afkomst = 3.

EXECUTE.

Uiteindelijke variabele:

		afkomst			
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Nederlander zonder migratieachtergrond	559	54,9	54,9	54,9
	Marokkaanse migratieachtergrond	176	17,3	17,3	72,1
	Turkse migratieachtergrond	284	27,9	27,9	100,0
	Total	1019	100,0	100,0	

Statistics

afkomst

N	Valid	1019
	Missing	0
Mean		1,7301
Median		1,0000

Mode		1,00
Std. Deviation		,86902
Minimum		1,00
Maximum		3,00
Percentiles	25	1,0000
	50	1,0000
	75	3,0000

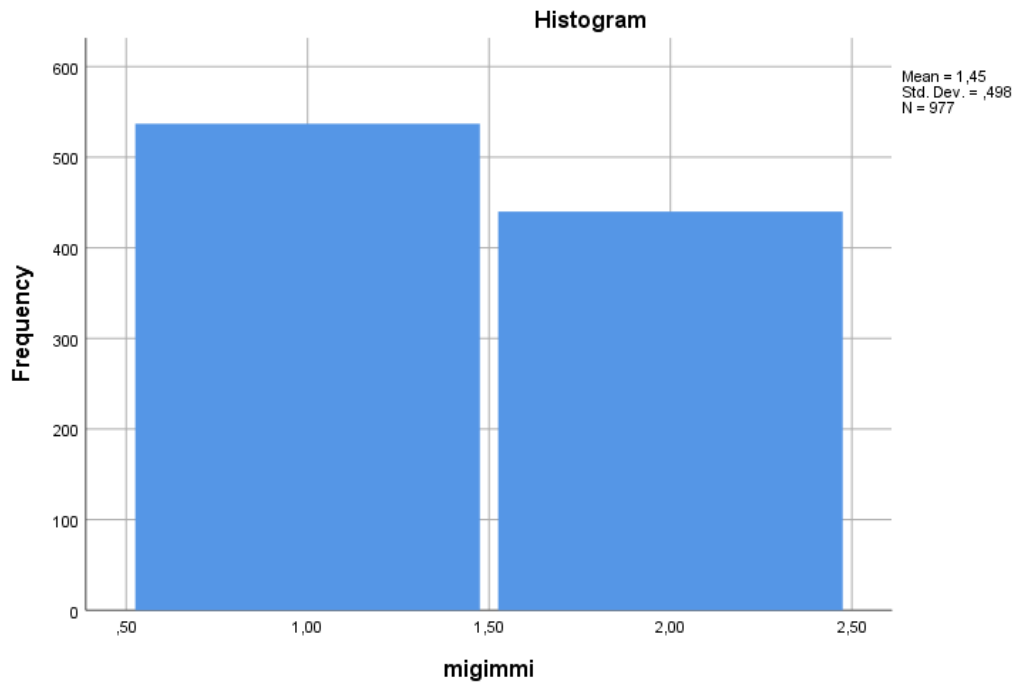
Omdat alle overige afkomsten niet worden meegenomen in het onderzoek zijn valt op dat er minder respondenten zijn bij de uiteindelijke variabele. Het grootste deel hiervan heeft geen migratieachtergrond, 559 respondenten zijn Nederlanders zonder migratieachtergrond. Daarna volgen Nederlanders met een Turkse migratieachtergrond, dit zijn in totaal 284 respondenten. De Nederlanders met Marokkaanse migratieachtergrond is de kleinste groep en telt 176 respondenten.

Wel of geen migratieachtergrond:

Om te analyseren of er verschillen zijn tussen mensen met of zonder migratieachtergrond in de gevonden resultaten is deze dummy gemaakt. Deze variabele wordt later in het onderzoek gebruikt als split file. Hierbij is 1= zonder migratieachtergrond en 2= wel migratieachtergrond (Turkse en Marokkaanse migratieachtergrond)

```
RECODE afkomst (1=1) (2=2) (3=2) INTO migimmi.  
EXECUTE .
```

		migimmi			Cumulative
		Frequency	Percent	Valid Percent	Percent
Valid	zonder migratieachtergrond	537	55,0	55,0	55,0
	met migratieachtergrond	440	45,0	45,0	100,0
Total		977	100,0	100,0	

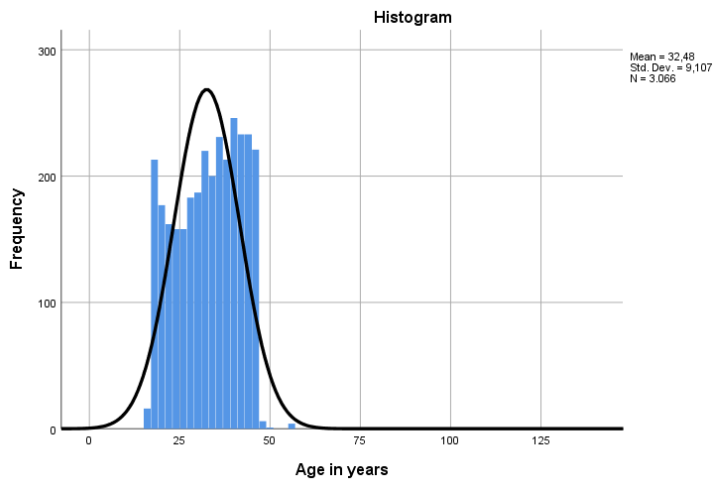

Controlevariabele: leeftijd**Oorspronkelijke variabele:**

In de vragenlijst werd alleen het geboortejaar van de respondent gevraagd. In de uiteindelijke dataset staat de leeftijd in jaren, als later toegevoegde variabele. Deze variabele is gebruikt voor het meten van leeftijd (*w3cage*).

Age in years					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	16	16	,5	,5	,5
	17	103	3,3	3,4	3,9
	18	110	3,6	3,6	7,5
	19	84	2,7	2,7	10,2
	20	93	3,0	3,0	13,2
	21	74	2,4	2,4	15,7
	22	88	2,9	2,9	18,5
	23	75	2,4	2,4	21,0
	24	83	2,7	2,7	23,7
	25	75	2,4	2,4	26,1
	26	83	2,7	2,7	28,8
	27	91	3,0	3,0	31,8
	28	92	3,0	3,0	34,8
	29	87	2,8	2,8	37,6
	30	100	3,2	3,3	40,9
	31	109	3,5	3,6	44,5
	32	111	3,6	3,6	48,1
	33	92	3,0	3,0	51,1
	34	108	3,5	3,5	54,6
	35	130	4,2	4,2	58,8
	36	101	3,3	3,3	62,1
	37	104	3,4	3,4	65,5
	38	109	3,5	3,6	69,1
	39	125	4,1	4,1	73,2
	40	121	3,9	3,9	77,1
	41	109	3,5	3,6	80,7
	42	124	4,0	4,0	84,7
	43	115	3,7	3,8	88,5
	44	118	3,8	3,8	92,3
	45	115	3,7	3,8	96,1
	46	106	3,4	3,5	99,5
	47	4	,1	,1	99,6
	48	2	,1	,1	99,7
	50	1	,0	,0	99,7

55	2	,1	,1	99,8
56	2	,1	,1	99,9
74	1	,0	,0	99,9
85	1	,0	,0	99,9
89	1	,0	,0	100,0
131	1	,0	,0	100,0
Total	3066	99,4	100,0	
Missing System	17	,6		
Total	3083	100,0		

Statistics

Age in years

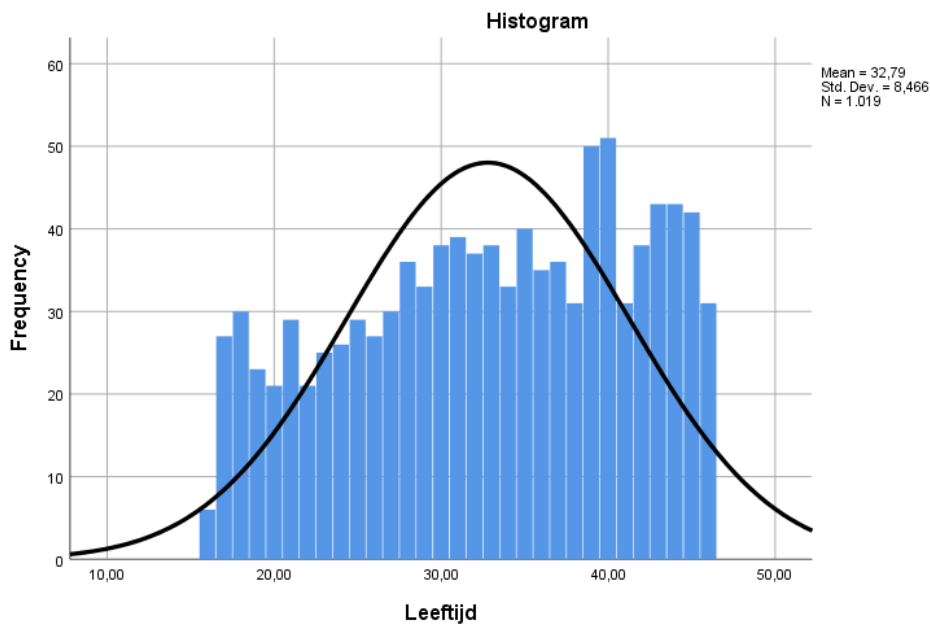
N	Valid	3066
	Missing	17
Mean		32,48
Median		33,00
Mode		35
Std. Deviation		9,107
Minimum		16
Maximum		131
Percentiles	25	25,00
	50	33,00
	75	40,00

Bewerkingen:

Gezien de populatie van de NELLS-dataset Nederlandse inwoners tussen de 15 en 45 jaar zijn, was het in eerste instantie het idee om iedereen die hier buiten viel als system missing te coderen. Opvallend was echter dat er relatief veel respondenten van 46 jaar aanwezig waren in de dataset. Om deze reden is besloten om alle respondenten met deze leeftijd toch op te nemen in het onderzoek. Respondenten met een leeftijd tussen de 15 en 46 blijven in de dataset.

```
RECODE w3cage (0 thru 46=Copy) (47 thru 140=SYSMIS) INTO
Leeftijd.
EXECUTE.
```

Uiteindelijke variabele:

Statistics

Leeftijd		
N	Valid	1019
	Missing	0
Mean		32,7939
Median		33,0000
Mode		40,00
Std. Deviation		8,46608
Minimum		16,00
Maximum		46,00
Percentiles	25	26,0000
	50	33,0000
	75	40,0000

In de uiteindelijke variabele is te zien dat het deel oudere respondenten groter is dan het deel jongere respondenten. De gemiddelde leeftijd van de respondenten is 32,8 jaar.

Controlevariabele: geslacht**Oorspronkelijke variabele:**

De oorspronkelijke vraag in de dataset is de volgende (*w3scB02*):

Wat is uw geslacht?

1. Man
2. Vrouw
3. Anders, namelijk: ...

		Gender			
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Man	1419	46,0	46,0	46,0
	Vrouw	1658	53,8	53,8	99,8
	Anders	6	,2	,2	100,0
Total		3083	100,0	100,0	

Statistics

Gender

N	Valid	3083
	Missing	0
Mean		1,54
Median		2,00
Mode		2
Std. Deviation		,502
Minimum		1
Maximum		3
Percentiles	25	1,00
	50	2,00
	75	2,00

Uit de frequentietabel komt naar voren dat iets meer dan de helft van de respondenten vrouw is, namelijk 53,8%. Het deel mannen is iets kleiner met 46%.

Bewerkingen:

Er is een dummy-variabele gemaakt van de variabele gender. Respondenten die 'anders' hebben geantwoord, zijn gecodeerd als system missing. Het verlies van gegevens is hierbij minimaal, omdat slechts 0,2% van de respondenten deze optie hebben gekozen. Mannen zijn vervolgens gecodeerd als 0 en vrouwen als 1, waardoor de interpretatie makkelijker is.

```
RECODE w3scB02 (3=SYSMIS) (1=0) (2=1) INTO geslacht.
EXECUTE.
```

Uiteindelijke variabele:

geslacht

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Man	497	48,8	48,8	48,8
	Vrouw	522	51,2	51,2	100,0
	Total	1019	100,0	100,0	

Statistics

geslacht

N	Valid	1019
	Missing	0
Mean		,5123
Median		1,0000
Mode		1,00
Std. Deviation		,50009
Minimum		,00
Maximum		1,00
Percentiles	25	,0000
	50	1,0000
	75	1,0000

In de uiteindelijke variabele is weinig veranderd in de verhouding tussen mannen en vrouwen. De vrouwen zijn nog steeds iets meer dan de helft van de respondenten met 51,2%. Mannen representeren 48.8% van de respondenten.

Controlevariabele: opleidingsniveau**Oorspronkelijke variabele:**

De oorspronkelijke vraag in de dataset is de volgende (*w3scC05*):

Wat is uw hoogst voltooide opleiding, dat wil zeggen waarvan u een diploma heeft behaald?

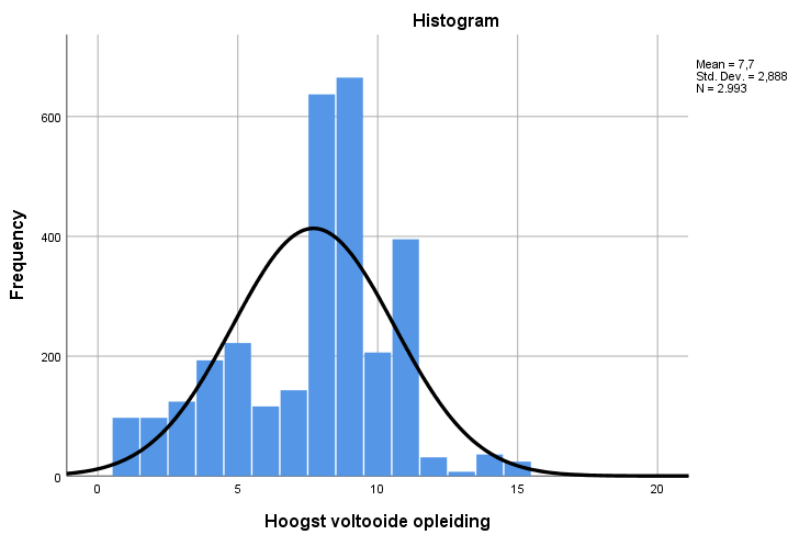
Als u in het buitenland onderwijs heeft gevolgd, neem dan het Nederlandse niveau dat er het meest op lijkt.

1. Geen opleiding
2. Lagere school
3. Lbo, vmbo-kb/bb
4. mavo, vmbo-gl/tl
5. havo
6. vwo/gymnasium
7. mbo-kort (kmbo), primair leerlingwezen, bol/bbl niveau 1 of 2
8. mbo-tussen/lang (mbo), secundair/tertiar leerlingwezen, bol/bbl niveau 3 of 4
9. hbo
10. Universiteit (bachelor)
11. Universiteit (master, doctoraal)
12. Promotietraject
13. Buitenlandse opleiding, niet in te delen, lager onderwijs
14. Buitenlandse opleiding, niet in te delen, middelbaar onderwijs
15. Buitenlandse opleiding, niet in te delen, hoger onderwijs

Hoogst voltooide opleiding

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	geen opleiding	97	3,1	3,2	3,2
	lagere school	97	3,1	3,2	6,5
	vmbo-kb/bb	124	4,0	4,1	10,6
	mavo, vmbo-gl/tl	193	6,3	6,4	17,1
	havo	222	7,2	7,4	24,5
	vwo/gymnasium	116	3,8	3,9	28,4
	mbo-kort (kmbo), primair leerlingwezen, bol/bbl niveau 1 of 2	143	4,6	4,8	33,1
	mbo-tussen/lang (mbo), secundair/tertiar leerlingwezen, bol/bbl niveau 3 of 4	637	20,7	21,3	54,4
	hbo	665	21,6	22,2	76,6
	Universiteit (bachelor)	206	6,7	6,9	83,5
	Universiteit (master, doctoraal)	395	12,8	13,2	96,7
	Promotietraject	31	1,0	1,0	97,8

Buitenlandse opleiding, niet in te delen, lager onderwijs	7	,2	,2	98,0
Buitenlandse opleiding, niet in te delen, middelbaar onderwijs	36	1,2	1,2	99,2
Buitenlandse opleiding, niet in te delen, hoger onderwijs	24	,8	,8	100,0
Total	2993	97,1	100,0	
Missing System	90	2,9		
Total	3083	100,0		

Statistics

Hoogst voltooide opleiding		
N	Valid	2993
	Missing	90
Mean		7,70
Median		8,00
Mode		9
Std. Deviation		2,888
Minimum		1
Maximum		15
Percentiles	25	6,00
	50	8,00
	75	9,00

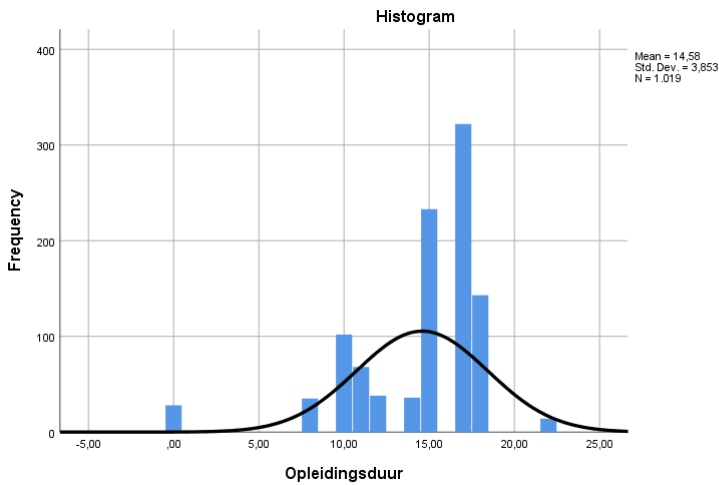
Uit de frequentietabel is af te lezen dat de twee groepen met de meeste respondenten de volgende zijn: mbo-tussen/lang (mbo), secundair/tertiair leerlingwezen, bol/bbl niveau 3 of 4 met 637 respondenten en hbo met 665 respondenten.

Bewerkingen:

De codering van het opleidingsniveau is aangepast naar het aantal jaren opleiding dat is gevolgd, in plaats van de oorspronkelijke codering. Deze aanpassing vergemakkelijkt de interpretatie van de variabele. De nieuwe codering is gebaseerd op hoelang een opleiding gemiddeld duurt om te voltooien. Alle buitenlandse opleidingen die niet zijn in te delen in Nederlandse systemen zijn als system missing gecodeerd. Dit omdat indeling binnen Nederlandse opleidingen in de nieuwe codering niet mogelijk is.

```
RECODE w3scC05 (1=0) (2=8) (5=11) (6=12) (7=14) (8=15) (9=17)
(10=17) (11=18) (12=22) (3 thru 4=10)
(13 thru 15=SYSMIS) INTO Opleidingsduur.
EXECUTE.
```

Uiteindelijke variabele:

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	,00	28	2,7	2,7	2,7
	8,00	35	3,4	3,4	6,2
	10,00	102	10,0	10,0	16,2
	11,00	68	6,7	6,7	22,9
	12,00	38	3,7	3,7	26,6
	14,00	36	3,5	3,5	30,1
	15,00	233	22,9	22,9	53,0
	17,00	322	31,6	31,6	84,6
	18,00	143	14,0	14,0	98,6
	22,00	14	1,4	1,4	100,0
Total		1019	100,0	100,0	

Statistics

Opleidingsduur

N	Valid	1019
---	-------	------

Missing	0
Mean	14,5819
Median	15,0000
Mode	17,00
Std. Deviation	3,85314
Minimum	,00
Maximum	22,00
Percentiles	
25	12,0000
50	15,0000
75	17,0000

In de uiteindelijke variabele wordt opleidingsniveau weergegeven in gevolgde jaren opleiding. Hoe langer iemand is opgeleid, hoe hoger het opleidingsniveau van de persoon. Uit de nieuwe variabele komt naar voren dat de meeste respondenten een opleidingsduur van 17 jaar hebben gehad. Ongeveer de helft van de respondenten hebben een opleidingsduur gehad van meer dan 15 jaar, en het gemiddelde jaar opleiding is 15,58.

Controlevariabele: %migranten**Oorspronkelijke variabele:**

Het percentage migranten in de buurt is berekend aan de hand van de context variabelen die na het onderzoek aan het codeboek zijn toegevoegd. Deze data is gebaseerd op data van Statistics Netherlands "Kerncijfers wijken en buurten 2003-2022". Hierdoor is van elke respondent relevante data beschikbaar die gaat over de samenstelling van de buurt waarin zij wonen.

Frequentietabellen/histogrammen zijn niet passend bij deze data, doordat het te veel informatie is om overzichtelijk weer te geven in tabellen.

Voor het berekenen van het percentage migranten in de buurt, worden drie variabelen gebruikt:

Het totaal aantal inwoners per wijk: w3cdistrict2020_a_inw

Het totaal aantal westerse migranten: w3cdistrict2020_a_w_all

Het totaal aantal niet-westerse migranten: w3cdistrict2020_a_nw_all

Bewerkingen:

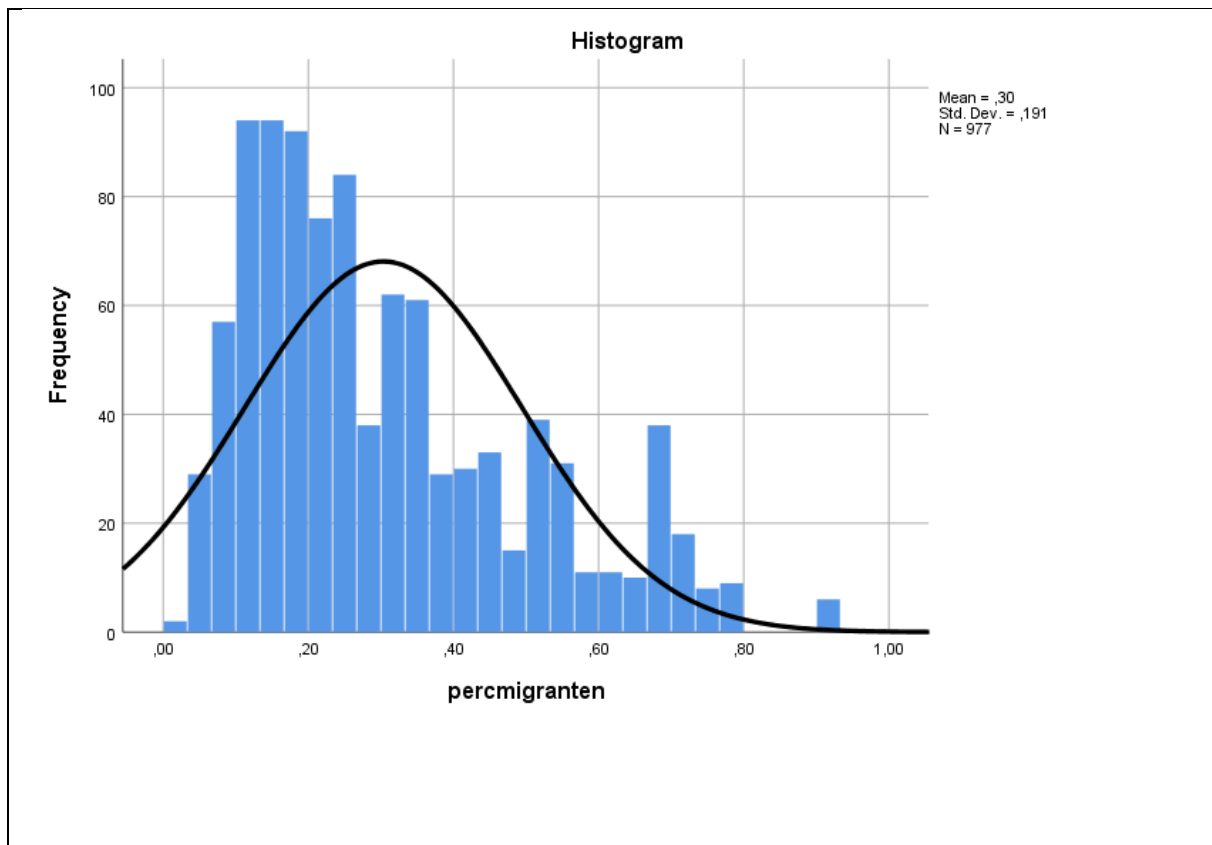
Het totaal aantal migranten zijn bij elkaar opgeteld en vervolgens gedeeld door het totaal aantal inwoners. Zo heb je de proportie van migranten in de buurt.

```
COMPUTE percmigranten(w3cdistrict2020_a_w_all +
w3cdistrict2020_a_nw_all) / w3cdistrict2020_a_inw.
EXECUTE.
```

Oorspronkelijke variabele:**Statistics**

percmigranten

N	Valid	977
	Missing	0
Mean		,3034
Median		,2485
Mode		,51
Std. Deviation		,19081
Minimum		,03
Maximum		,93
Percentiles	25	,1537
	50	,2485
	75	,4184

Filter voor steekproefselectie

Na het operationaliseren van alle variabelen, zijn alle missende waarden uit de analyse gehaald. De NELLS-dataset werkt met een split-ballot design, waarvan de afhankelijke variabele in dit onderzoek onderdeel is. Om deze reden is de steekproefgrootte in de uiteindelijke variabelen een stuk lager dan die van de oorspronkelijke variabelen. De missende waarden zijn verwijderd uit de analyse door middel van een filter, hieronder de bijhorende syntax

```
RECODE RES_2 (SYSMIS=0) (ELSE=1) INTO obs2.
EXECUTE.
```

```
USE ALL.
COMPUTE filter_$=(obs2 = 1).
VARIABLE LABELS filter_$ 'obs2 = 1 (FILTER)'.
VALUE LABELS filter_$ 0 'Not Selected' 1 'Selected'.
FORMATS filter_$ (f1.0).
FILTER BY filter_$.
EXECUTE.
```

Univariate resultaten per etnische groep:

		Descriptives							
		N	Mean	Std. Deviation	Std. Error	95% Confidence Interval for Mean		Minimum	Maximum
						Lower Bound	Upper Bound		
contact	Nederlander zonder migratieachtergrond	537	2,7831	1,84749	,07972	2,6264	2,9397	1,00	7,00
	Marokkaanse migratieachtergrond	169	4,6864	1,84258	,14174	4,4066	4,9662	1,00	7,00
	Turkse migratieachtergrond	271	4,6642	1,57814	,09587	4,4755	4,8529	1,00	7,00
	Total	977	3,6341	2,00816	,06425	3,5080	3,7602	1,00	7,00
sociaal vertrouwen	Nederlander zonder migratieachtergrond	537	3,36	1,004	,043	3,28	3,45	1	5
	Marokkaanse migratieachtergrond	169	2,81	1,134	,087	2,64	2,98	1	5
	Turkse migratieachtergrond	271	3,00	1,089	,066	2,87	3,13	1	5
	Total	977	3,17	1,074	,034	3,10	3,23	1	5
houding	Nederlander zonder migratieachtergrond	537	53,3082	19,68792	,84960	51,6392	54,9771	,00	100,00
	Marokkaanse migratieachtergrond	169	67,8343	20,02853	1,54066	64,7928	70,8759	20,50	100,00
	Turkse migratieachtergrond	271	61,1937	18,15082	1,10258	59,0230	63,3645	,00	100,00
	Total	977	58,0082	20,11837	,64364	56,7451	59,2713	,00	100,00
leeftijd	Nederlander zonder migratieachtergrond	537	32,6462	8,48405	,36611	31,9270	33,3654	16,00	46,00
	Marokkaanse migratieachtergrond	169	32,6627	9,05268	,69636	31,2880	34,0375	16,00	46,00
	Turkse migratieachtergrond	271	33,0590	8,06801	,49010	32,0941	34,0239	17,00	46,00
	Total	977	32,7636	8,46620	,27086	32,2320	33,2951	16,00	46,00
opleidingsduur	Nederlander zonder migratieachtergrond	537	15,2123	3,37622	,14569	14,9261	15,4985	,00	22,00
	Marokkaanse migratieachtergrond	169	13,1893	4,38065	,33697	12,5241	13,8546	,00	22,00
	Turkse migratieachtergrond	271	14,2657	4,05100	,24608	13,7812	14,7502	,00	22,00

	Total	977	14,5998	3,83210	,12260	14,3592	14,8404	,00	22,00
percmigranten	Nederlander zonder migratieachtergrond	537	,2231	,14070	,00607	,2111	,2350	,03	,72
	Marokkaanse migratieachtergrond	169	,4130	,20354	,01566	,3820	,4439	,11	,93
	Turkse migratieachtergrond	271	,3944	,19463	,01182	,3711	,4177	,07	,93
	Total	977	,3034	,19081	,00610	,2915	,3154	,03	,93
geslacht	Nederlander zonder migratieachtergrond	537	,5158	,50022	,02159	,4734	,5582	,00	1,00
	Marokkaanse migratieachtergrond	169	,5799	,49504	,03808	,5047	,6551	,00	1,00
	Turkse migratieachtergrond	271	,4760	,50035	,03039	,4162	,5359	,00	1,00
	Total	977	,5159	,50000	,01600	,4845	,5473	,00	1,00

ANOVA

		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
contact	Between Groups	863,638	2	431,819	136,898	,000
	Within Groups	3072,297	974	3,154		
	Total	3935,935	976			
sociaal vertrouwen	Between Groups	49,283	2	24,642	22,309	,000
	Within Groups	1075,855	974	1,105		
	Total	1125,138	976			
houding	Between Groups	30929,750	2	15464,875	41,369	,000
	Within Groups	364105,184	974	373,825		
	Total	395034,934	976			
leeftijd	Between Groups	32,778	2	16,389	,228	,796
	Within Groups	69923,605	974	71,790		
	Total	69956,383	976			
opleidingsduur	Between Groups	567,909	2	283,955	20,093	,000
	Within Groups	13764,611	974	14,132		
	Total	14332,520	976			
percmigranten	Between Groups	7,737	2	3,868	135,544	,000
	Within Groups	27,798	974	,029		
	Total	35,535	976			

ONEWAY contact w3sch09a houding leeftijd opleidingsduur percmigranten geslacht BY afkomst
 /STATISTICS DESCRIPTIVES
 /MISSING ANALYSIS.

Bijlage 2: Analyses

Bijlage 2 bevat output, uitleg en de syntax van de analyses die zijn uitgevoerd, zowel de bivariate als voor multivariate analyses.

Eerst zullen de bivariate analyses tussen de continue variabelen gegeven worden, en vervolgens zullen de hiërarchische multi-pele lineaire regressies weergegeven. Omdat het onderscheid gemaakt wordt tussen Nederlanders zonder migratieachtergrond en Nederlanders met migratieachtergrond, is er soms gebruik gemaakt van een split file. Dit is terug te zien in de output wanneer de analyses zijn opgesplitst in 'zonder migratieachtergrond' of 'met migratieachtergrond'

```
SORT CASES BY migimmi.
```

```
SPLIT FILE LAYERED BY migimmi.
```

Bivariate analyses: correlaties

		Correlations							
migimmi			contact	sociaal vertrouwen	houding	leeftijd	opleidingsduur	percmigranten	geslacht
zonder migratieachtergrond	contact	Pearson Correlation	1	-,058	,238**	-,143**	-,096*	,215**	-,089*
		Sig. (2-tailed)		,181	,000	,001	,026	,000	,040
		N	537	537	537	537	537	537	537
sociaal vertrouwen	contact	Pearson Correlation	-,058	1	,116**	,114**	,220**	,150**	-,089*
		Sig. (2-tailed)	,181		,007	,008	,000	,000	,038
		N	537	537	537	537	537	537	537
houding	contact	Pearson Correlation	,238**	,116**	1	-,076	-,014	,115**	,066
		Sig. (2-tailed)	,000	,007		,079	,748	,007	,127
		N	537	537	537	537	537	537	537
leeftijd	contact	Pearson Correlation	-,143**	,114**	-,076	1	,402**	-,110*	,003
		Sig. (2-tailed)	,001	,008	,079		,000	,010	,951
		N	537	537	537	537	537	537	537
opleidingsduur	contact	Pearson Correlation	-,096*	,220**	-,014	,402**	1	,115**	,028
		Sig. (2-tailed)	,026	,000	,748	,000		,008	,520
		N	537	537	537	537	537	537	537
percmigranten	contact	Pearson Correlation	,215**	,150**	,115**	-,110*	,115**	1	-,025
		Sig. (2-tailed)	,000	,000	,007	,010	,008		,558
		N	537	537	537	537	537	537	537
geslacht	contact	Pearson Correlation	-,089*	-,089*	,066	,003	,028	-,025	1

		Sig. (2-tailed)	,040	,038	,127	,951	,520	,558	
		N	537	537	537	537	537	537	537
met migratieachtergrond	contact	Pearson	1	,104*	,199**	-,127**	,007	-,033	-,025
		Correlation							
		Sig. (2-tailed)		,029	,000	,008	,892	,495	,602
		N	440	440	440	440	440	440	440
	sociaal vertrouwen	Pearson	,104*	1	,071	,012	,112*	-,070	,055
		Correlation							
		Sig. (2-tailed)	,029		,139	,795	,018	,141	,246
		N	440	440	440	440	440	440	440
	houding	Pearson	,199**	,071	1	-,114*	,021	,046	-,003
		Correlation							
		Sig. (2-tailed)	,000	,139		,017	,666	,335	,951
		N	440	440	440	440	440	440	440
	leeftijd	Pearson	-,127**	,012	-,114*	1	,041	,001	-,070
		Correlation							
		Sig. (2-tailed)	,008	,795	,017		,386	,990	,140
		N	440	440	440	440	440	440	440
	opleidingsduur	Pearson	,007	,112*	,021	,041	1	-,101*	-,024
		Correlation							
		Sig. (2-tailed)	,892	,018	,666	,386		,035	,611
		N	440	440	440	440	440	440	440
	percmigranten	Pearson	-,033	-,070	,046	,001	-,101*	1	-,018
		Correlation							
		Sig. (2-tailed)	,495	,141	,335	,990	,035		,703
		N	440	440	440	440	440	440	440
	geslacht	Pearson	-,025	,055	-,003	-,070	-,024	-,018	1
		Correlation							
		Sig. (2-tailed)	,602	,246	,951	,140	,611	,703	
		N	440	440	440	440	440	440	440

** . Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

* . Correlation is significant at the 0.05 level (2-tailed).

CORRELATIONS

```

/VARIABLES=contact w3sch09a houding leeftijd opleidingsduur percmigranten
geslacht
/PRINT=TWOTAIL NOSIG
/MISSING=PAIRWISE.

```

Regressieanalyses hypothesetoetsing

Eerst wordt de algemene regressieanalyse weergegeven waarin migratieachtergrond als dummy is opgenomen in de analyses. Vervolgens wordt wel/geen migratieachtergrond apart in een analyse opgenomen door middel van de eerder genoemde split file en wordt de analyse opnieuw uitgevoerd, om zo de verschillen in effecten te kunnen vergelijken.

Algemene regressieanalyse model 1a, 1b en 3

Model Summary

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate	R Square Change	Change Statistics			Sig. F Change
						F Change	df1	df2	
1	,492 ^a	,242	,238	1,75272	,242	62,044	5	971	,000
2	,492 ^b	,243	,238	1,75313	,000	,545	1	970	,461
3	,525 ^c	,276	,271	1,71513	,033	44,459	1	969	,000

a. Predictors: (Constant), migimmi, geslacht, leeftijd, opleidingsduur, percmigranten

b. Predictors: (Constant), migimmi, geslacht, leeftijd, opleidingsduur, percmigranten, sociaal vertrouwen

c. Predictors: (Constant), migimmi, geslacht, leeftijd, opleidingsduur, percmigranten, sociaal vertrouwen, houding

ANOVA^a

Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	953,000	5	190,600	62,044	,000 ^b
	Residual	2982,935	971	3,072		
	Total	3935,935	976			
2	Regression	954,674	6	159,112	51,770	,000 ^c
	Residual	2981,261	970	3,073		
	Total	3935,935	976			
3	Regression	1085,458	7	155,065	52,713	,000 ^d
	Residual	2850,477	969	2,942		
	Total	3935,935	976			

a. Dependent Variable: contact

b. Predictors: (Constant), migimmi, geslacht, leeftijd, opleidingsduur, percmigranten

c. Predictors: (Constant), migimmi, geslacht, leeftijd, opleidingsduur, percmigranten, sociaal vertrouwen

d. Predictors: (Constant), migimmi, geslacht, leeftijd, opleidingsduur, percmigranten, sociaal vertrouwen, houding

Coefficients^a

Model	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients		t	Sig.	Collinearity Statistics	
	B	Std. Error	Beta				Tolerance	VIF
1	(Constant)	1,987	,350		5,677	,000		

geslacht	-,226	,112	-,056	-2,010	,045	,999	1,002
leeftijd	-,027	,007	-,115	-4,016	,000	,949	1,054
opleidingsduur	-,008	,015	-,015	-,509	,611	,922	1,084
percmigranten	,820	,333	,078	2,463	,014	,781	1,281
migimmi	1,740	,129	,431	13,471	,000	,761	1,314
2 (Constant)	1,868	,385		4,855	,000		
geslacht	-,224	,112	-,056	-1,995	,046	,998	1,002
leeftijd	-,027	,007	-,116	-4,037	,000	,948	1,055
opleidingsduur	-,009	,015	-,018	-,615	,539	,901	1,110
percmigranten	,812	,333	,077	2,439	,015	,780	1,282
migimmi	1,756	,131	,435	13,399	,000	,740	1,352
sociaal vertrouwen	,040	,054	,021	,738	,461	,932	1,073
3 (Constant)	1,081	,395		2,740	,006		
geslacht	-,251	,110	-,062	-2,280	,023	,997	1,003
leeftijd	-,023	,007	-,098	-3,476	,001	,939	1,065
opleidingsduur	-,010	,015	-,020	-,689	,491	,901	1,110
percmigranten	,657	,327	,062	2,011	,045	,776	1,288
migimmi	1,568	,131	,389	11,937	,000	,705	1,418
sociaal vertrouwen	,005	,053	,003	,099	,921	,923	1,083
houding	,019	,003	,191	6,668	,000	,910	1,099

a. Dependent Variable: contact

REGRESSION

```

/MISSING LISTWISE
/STATISTICS COEFF OUTS CI(95) R ANOVA COLLIN TOL CHANGE
/CRITERIA=PIN(.05) POUT(.10)
/NOORIGIN
/DEPENDENT contact
/METHOD=ENTER geslacht Leeftijd Opleidingsduur percmigranten migimmi
/METHOD=ENTER geslacht Leeftijd Opleidingsduur percmigranten w3scH09a
migimmi
/METHOD=ENTER geslacht Leeftijd Opleidingsduur percmigranten w3scH09a houding
migimmi.

```

Algemene regressieanalyse model 2a en 2b

Model Summary

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate	Change Statistics				
					R Square Change	F Change	df1	df2	Sig. F Change
1	,285 ^a	,081	,077	19,33300	,081	17,181	5	971	,000
2	,300 ^b	,090	,084	19,25024	,009	9,367	1	970	,002

a. Predictors: (Constant), migimmi, geslacht, leeftijd, opleidingsduur, percmigranten

b. Predictors: (Constant), migimmi, geslacht, leeftijd, opleidingsduur, percmigranten, sociaal vertrouwen

ANOVA^a

Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	32109,048	5	6421,810	17,181	,000 ^b
	Residual	362925,887	971	373,765		
	Total	395034,934	976			
2	Regression	35580,377	6	5930,063	16,002	,000 ^c
	Residual	359454,558	970	370,572		
	Total	395034,934	976			

a. Dependent Variable: houding

b. Predictors: (Constant), migimmi, geslacht, leeftijd, opleidingsduur, percmigranten

c. Predictors: (Constant), migimmi, geslacht, leeftijd, opleidingsduur, percmigranten, sociaal vertrouwen

Coefficients^a

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	46,654	3,860		12,088	,000
	geslacht	1,325	1,239	,033	1,070	,285
	leeftijd	-,214	,075	-,090	-2,855	,004
	opleidingsduur	,126	,168	,024	,752	,452
	percmigranten	8,487	3,670	,080	2,313	,021
	migimmi	9,149	1,425	,226	6,421	,000
2	(Constant)	41,273	4,226		9,766	,000
	geslacht	1,399	1,234	,035	1,134	,257
	leeftijd	-,222	,075	-,093	-2,964	,003
	opleidingsduur	,047	,169	,009	,280	,780
	percmigranten	8,151	3,656	,077	2,230	,026

migimmi	9,893	1,439	,245	6,873	,000
sociaal vertrouwen	1,819	,594	,097	3,061	,002

a. Dependent Variable: houding

REGRESSION

/MISSING LISTWISE

/STATISTICS COEFF OUTS R ANOVA CHANGE

/CRITERIA=PIN(.05) POUT(.10)

/NOORIGIN

/DEPENDENT houding

/METHOD=ENTER geslacht Leeftijd Opleidingsduur percmigranten migimmi

/METHOD=ENTER geslacht Leeftijd Opleidingsduur percmigranten w3scH09a migimmi

Regressieanalyse split file model 1a, 1b en 3

Model Summary

migimmi	Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate	Change Statistics				Sig. F Change
						R Square Change	F Change	df1	df2	
zonder	1	,271 ^a	,073	,066	1,78524	,073	10,507	4	532	,000
migratieachtergrond	2	,280 ^b	,078	,070	1,78197	,005	2,957	1	531	,086
	3	,359 ^c	,129	,119	1,73439	,050	30,535	1	530	,000
met	1	,136 ^d	,018	,009	1,67462	,018	2,048	4	435	,087
migratieachtergrond	2	,172 ^e	,030	,018	1,66707	,011	4,952	1	434	,027
	3	,249 ^f	,062	,049	1,64095	,032	14,926	1	433	,000

a. Predictors: (Constant), percimmigranten, geslacht, leeftijd, opleidingsduur

b. Predictors: (Constant), percimmigranten, geslacht, leeftijd, opleidingsduur, sociaal vertrouwen

c. Predictors: (Constant), percimmigranten, geslacht, leeftijd, opleidingsduur, sociaal vertrouwen, houding

d. Predictors: (Constant), percimmigranten, leeftijd, geslacht, opleidingsduur

e. Predictors: (Constant), percimmigranten, leeftijd, geslacht, opleidingsduur, sociaal vertrouwen

f. Predictors: (Constant), percimmigranten, leeftijd, geslacht, opleidingsduur, sociaal vertrouwen, houding

ANOVA^a

migimmi	Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
zonder migratieachtergrond	1	Regression	133,941	4	33,485	10,507	,000 ^b
		Residual	1695,534	532	3,187		
		Total	1829,476	536			
	2	Regression	143,331	5	28,666	9,028	,000 ^c
		Residual	1686,145	531	3,175		
		Total	1829,476	536			
	3	Regression	235,183	6	39,197	13,031	,000 ^d
		Residual	1594,293	530	3,008		
		Total	1829,476	536			
met migratieachtergrond	1	Regression	22,974	4	5,744	2,048	,087 ^e
		Residual	1219,898	435	2,804		
		Total	1242,873	439			
	2	Regression	36,736	5	7,347	2,644	,023 ^f
		Residual	1206,137	434	2,779		
		Total	1242,873	439			
	3	Regression	76,928	6	12,821	4,762	,000 ^g
		Residual	1165,944	433	2,693		
		Total	1242,873	439			

a. Dependent Variable: contact

b. Predictors: (Constant), percimmigranten, geslacht, leeftijd, opleidingsduur

c. Predictors: (Constant), percimmigranten, geslacht, leeftijd, opleidingsduur, sociaal vertrouwen

d. Predictors: (Constant), percmigranten, geslacht, leeftijd, opleidingsduur, sociaal vertrouwen, houding

e. Predictors: (Constant), percmigranten, leeftijd, geslacht, opleidingsduur

f. Predictors: (Constant), percmigranten, leeftijd, geslacht, opleidingsduur, sociaal vertrouwen

g. Predictors: (Constant), percmigranten, leeftijd, geslacht, opleidingsduur, sociaal vertrouwen, houding

Coefficients^a

migimmi	Model	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.	Collinearity Statistics	
		B	Std. Error	Beta			Tolerance	VIF
zonder migratieachtergrond	1 (Constant)	3,618	,418		8,654	,000		
	geslacht	-,298	,154	-,081	-1,931	,054	,998	1,002
	leeftijd	-,019	,010	-,085	-1,842	,066	,814	1,229
	opleidingsduur	-,046	,025	-,084	-1,814	,070	,812	1,232
	percmigranten	2,799	,560	,213	4,996	,000	,957	1,045
	2 (Constant)	3,919	,453		8,659	,000		
	geslacht	-,323	,155	-,087	-2,089	,037	,989	1,011
	leeftijd	-,018	,010	-,081	-1,756	,080	,812	1,232
	opleidingsduur	-,038	,026	-,070	-1,497	,135	,788	1,269
	percmigranten	2,929	,564	,223	5,190	,000	,939	1,064
	sociaal vertrouwen	-,137	,080	-,074	-1,720	,086	,925	1,081
	3 (Constant)	2,887	,478		6,034	,000		
	geslacht	-,391	,151	-,106	-2,587	,010	,983	1,018
	leeftijd	-,014	,010	-,065	-1,451	,147	,808	1,237
	opleidingsduur	-,035	,025	-,064	-1,406	,160	,788	1,269
percmigranten	2,647	,552	,202	4,797	,000	,931	1,074	
sociaal vertrouwen	-,189	,078	-,103	-2,415	,016	,912	1,097	
houding	,021	,004	,228	5,526	,000	,964	1,037	
met migratieachtergrond	1 (Constant)	5,651	,463		12,209	,000		
	geslacht	-,116	,160	-,034	-,724	,470	,994	1,006
	leeftijd	-,026	,009	-,130	-2,726	,007	,993	1,007
	opleidingsduur	,003	,019	,008	,163	,871	,988	1,013
	percmigranten	-,275	,406	-,032	-,678	,498	,989	1,011
	2 (Constant)	5,240	,496		10,556	,000		
	geslacht	-,137	,160	-,041	-,855	,393	,991	1,009
	leeftijd	-,026	,009	-,131	-2,765	,006	,993	1,007
	opleidingsduur	-,001	,019	-,004	-,076	,940	,976	1,024
	percmigranten	-,222	,405	-,026	-,549	,583	,986	1,014

	sociaal vertrouwen	,161	,072	,106	2,225	,027	,980	1,020
3	(Constant)	4,193	,559		7,506	,000		
	geslacht	-,128	,157	-,038	-,815	,415	,991	1,009
	leeftijd	-,022	,009	-,110	-2,338	,020	,980	1,021
	opleidingsduur	-,003	,019	-,008	-,162	,871	,976	1,025
	percmigranten	-,305	,399	-,036	-,764	,445	,983	1,017
	sociaal vertrouwen	,141	,072	,093	1,969	,050	,975	1,026
	houding	,016	,004	,182	3,863	,000	,979	1,022

a. Dependent Variable: contact

*Model 1a 1b 3.

REGRESSION

/MISSING LISTWISE

/STATISTICS COEFF OUTS R ANOVA COLLIN TOL CHANGE

/CRITERIA=PIN(.05) POUT(.10)

/NOORIGIN

/DEPENDENT contact

/METHOD=ENTER geslacht Leeftijd Opleidingsduur percmigranten

/METHOD=ENTER geslacht Leeftijd Opleidingsduur percmigranten w3scH09a

/METHOD=ENTER geslacht Leeftijd Opleidingsduur percmigranten w3scH09a

houding.

Regressieanalyse split file model 2a en 2b

Model Summary

migimmi	Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate	R Square Change	Change Statistics			Sig. F Change
							F Change	df1	df2	
zonder	1	,149 ^a	,022	,015	19,54230	,022	3,005	4	532	,018
migratieachtergrond	2	,190 ^b	,036	,027	19,42020	,014	7,710	1	531	,006
met	1	,127 ^c	,016	,007	19,07875	,016	1,782	4	435	,131
migratieachtergrond	2	,147 ^d	,021	,010	19,04845	,005	2,385	1	434	,123

a. Predictors: (Constant), percmigranten, geslacht, leeftijd, opleidingsduur

b. Predictors: (Constant), percmigranten, geslacht, leeftijd, opleidingsduur, sociaal vertrouwen

c. Predictors: (Constant), percmigranten, leeftijd, geslacht, opleidingsduur

d. Predictors: (Constant), percmigranten, leeftijd, geslacht, opleidingsduur, sociaal vertrouwen

ANOVA^a

migimmi	Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
zonder migratieachtergrond	1	Regression	4589,739	4	1147,435	3,005	,018 ^b
		Residual	203171,505	532	381,901		
		Total	207761,244	536			
	2	Regression	7497,669	5	1499,534	3,976	,002 ^c
		Residual	200263,575	531	377,144		
		Total	207761,244	536			
met migratieachtergrond	1	Regression	2594,605	4	648,651	1,782	,131 ^d
		Residual	158339,381	435	363,999		
		Total	160933,986	439			
	2	Regression	3459,924	5	691,985	1,907	,092 ^e
		Residual	157474,062	434	362,843		
		Total	160933,986	439			

a. Dependent Variable: houding

b. Predictors: (Constant), percmigranten, geslacht, leeftijd, opleidingsduur

c. Predictors: (Constant), percmigranten, geslacht, leeftijd, opleidingsduur, sociaal vertrouwen

d. Predictors: (Constant), percmigranten, leeftijd, geslacht, opleidingsduur

e. Predictors: (Constant), percmigranten, leeftijd, geslacht, opleidingsduur, sociaal vertrouwen

Coefficients^a

migimmi	Model	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients		t	Sig.
		B	Std. Error	Beta			
zonder migratieachtergrond	1	(Constant)	53,491	4,576		11,690	,000
		geslacht	2,716	1,689	,069	1,608	,108

		leeftijd	-,145	,110	-,062	-1,313	,190
		opleidingsduur	-,020	,277	-,003	-,073	,942
		percmigranten	15,478	6,134	,111	2,523	,012
	2	(Constant)	48,186	4,932		9,770	,000
		geslacht	3,159	1,686	,080	1,874	,062
		leeftijd	-,160	,110	-,069	-1,460	,145
		opleidingsduur	-,153	,280	-,026	-,547	,585
		percmigranten	13,193	6,151	,094	2,145	,032
		sociaal vertrouwen	2,413	,869	,123	2,777	,006
met migratieachtergrond	1	(Constant)	68,771	5,273		13,042	,000
		geslacht	-,364	1,825	-,010	-,199	,842
		leeftijd	-,263	,108	-,116	-2,429	,016
		opleidingsduur	,137	,218	,030	,630	,529
		percmigranten	4,739	4,622	,049	1,025	,306
	2	(Constant)	65,512	5,672		11,550	,000
		geslacht	-,528	1,826	-,014	-,289	,773
		leeftijd	-,265	,108	-,117	-2,452	,015
		opleidingsduur	,101	,219	,022	,462	,644
		percmigranten	5,158	4,622	,053	1,116	,265
		sociaal vertrouwen	1,279	,828	,074	1,544	,123

a. Dependent Variable: houding

*Model 2a en 2b.

REGRESSION

/MISSING LISTWISE

/STATISTICS COEFF OUTS R ANOVA CHANGE

/CRITERIA=PIN(.05) POUT(.10)

/NOORIGIN

/DEPENDENT houding

/METHOD=ENTER geslacht Leeftijd Opleidingsduur percmigranten

/METHOD=ENTER geslacht Leeftijd Opleidingsduur percmigranten w3sch09a.

Bijlage 3: Toetsen multicollineariteit, assumpties en uitbijters

Multicollineariteit

Multicollineariteit houdt in dat variabelen onderling met elkaar samenhangen. Een te hoge samenhang tussen variabelen onderling is nadelig, doordat de afzonderlijke invloed van de variabelen dan lastig te bepalen is. Multicollineariteit is te meten aan de hand van Variance Inflation Factor (VIF). De VIF-waarde moet onder de 4 zitten wil het niet voor problemen in analyses zorgen.

In onderstaande output is het volledige model weergegeven om te bepalen of de onderlinge samenhang voor problemen zou kunnen zorgen. Zoals te zien in onderstaande tabel zit geen een VIF-score boven de 4. Dit zal dus niet voor problemen gaan zorgen bij het trekken van conclusies.

Coefficients ^a									
Model	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients Beta	t	Sig.	95,0% Confidence Interval for B		Collinearity Statistics	
	B	Std. Error				Lower Bound	Upper Bound	Tolerance	VIF
1 (Constant)	1,081	,395		2,740	,006	,307	1,856		
geslacht	-,251	,110	-,062	-2,280	,023	-,467	-,035	,997	1,003
leeftijd	-,023	,007	-,098	-3,476	,001	-,036	-,010	,939	1,065
opleidingsduur	-,010	,015	-,020	-,689	,491	-,040	,019	,901	1,110
percmigranten	,657	,327	,062	2,011	,045	,016	1,298	,776	1,288
sociaal vertrouwen	,005	,053	,003	,099	,921	-,099	,110	,923	1,083
houding	,019	,003	,191	6,668	,000	,013	,025	,910	1,099
migimmi	1,568	,131	,389	11,937	,000	1,310	1,825	,705	1,418

a. Dependent Variable: contact

```
REGRESSION
  /MISSING LISTWISE
  /STATISTICS COEFF OUTS CI(95) R ANOVA COLLIN TOL CHANGE
  /CRITERIA=PIN(.05) POUT(.10)
  /NOORIGIN
  /DEPENDENT contact
  /METHOD=ENTER geslacht Leeftijd Opleidingsduur percmigranten
w3scH09a houding migimmi.
```

Assumpties lineaire regressie

Controle assumpties

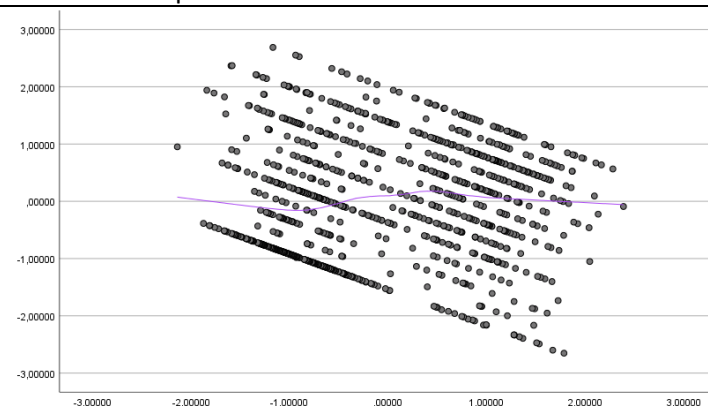
Wanneer een lineaire regressie wordt uitgevoerd moet er worden voldaan aan vier assumpties: onafhankelijke waarnemingen, lineariteit, homoscedasticiteit en normaliteit. Deze vier assumpties zullen hieronder worden gecontroleerd op eventuele schending.

Onafhankelijke waarnemingen

De assumptie van onafhankelijke waarnemingen betekent dat de observaties onderling niet afhankelijk van elkaar mogen zijn. Doordat de steekproef van de NELLS op aselechte wijze is afgenomen, mag er worden uitgegaan dat deze assumptie niet wordt geschonden.

Lineariteit

De assumptie van lineariteit houdt in dat het gemiddelde van de residuen nul is voor elke set van x-waarden. Er moet dus een gelijke spreiding zijn van de residuen. Deze assumptie is te controleren door te kijken naar een residual plot, te zien in de grafiek beneden. Hierbij zijn de gestudentiseerde residuen weergegeven op de y-as en de gestandaardiseerde voorspelde waarde op de x-as. Door de LOESS lijn die in het paars is weergegeven is te zien dat de residuen niet helemaal gelijk zijn aan nul, maar de assumptie wordt ook niet grof geschonden. Gemiddeld gezien liggen de residuen dus ongeveer rond de nullijn, en kan worden gesteld dat er redelijk is voldaan aan de assumptie van lineariteit.

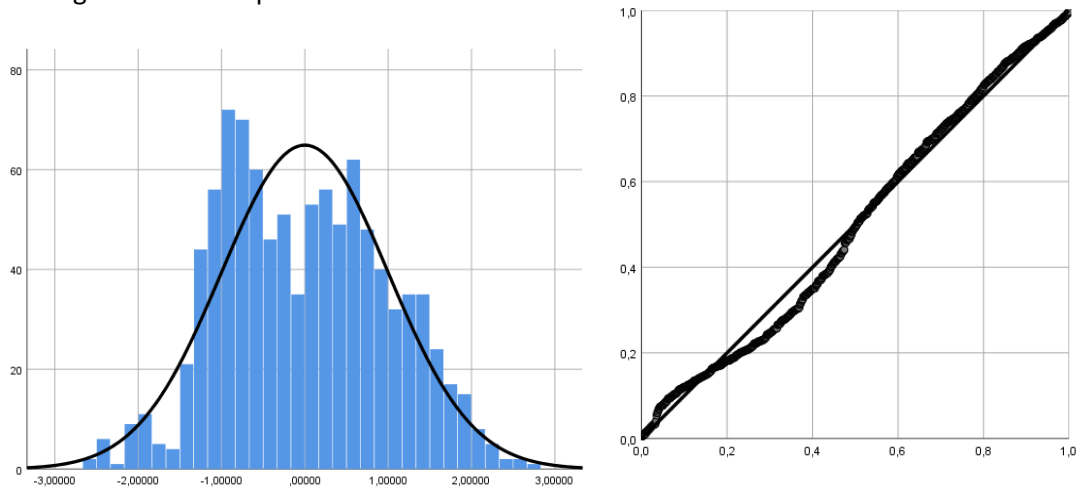
```
GRAPH  
  /SCATTERPLOT(BIVAR)=ZPR_1 WITH SRE_1  
  /MISSING=LISTWISE.
```

Homoscedasticiteit

De assumptie van homoscedasticiteit kan ook worden gecontroleerd door bovenstaande residual plot. Homoscedasticiteit houdt in dat de standaarddeviatie van de residuen constant is voor elke set van x-waarden. De spreiding van de residuen zal in de ideale situatie niet veranderen naarmate de waarde van de variabelen veranderen. Zoals te zien in het figuur veranderd de spreiding van de residuen niet naarmate de waarde van variabele groter wordt. De lijnen gaan wel lager liggen maar de spreiding wordt niet groter. De assumptie van homoscedasticiteit wordt dus niet geschonden.

Normaliteit

Bij de assumptie van normaliteit wordt gekeken of de residuen normaal verdeeld zijn. Dit is goed te controleren door een histogram en/of een PP-plot. In de twee figuren hier beneden zijn deze weergegeven. In de histogram is te zien dat de residuen redelijk normaal verdeeld zijn, maar zijn wel twee pieken zichtbaar. Bij de PP-plot is een lichte S-curve zien, dit houdt in dat de data iets te gepiekt is. Idealiter is de puntenlijn precies gelijk met de lijn. Doordat het een hele kleine afwijking is, zal dit echter niet problematisch zijn voor de analyse en er is geen sprake van een forse schending van de assumptie van normaliteit.

GRAPH

```
/HISTOGRAM (NORMAL) =SRE_1 .
```

PLOT

```
/VARIABLES=SRE_1  
/NOLOG  
/NOSTANDARDIZE  
/TYPE=P-P  
/FRACTION=BLOM  
/TIES=MEAN  
/DIST=NORMAL .
```

Uitbijters

Nadat de modelfit en de assumpties zijn gecontroleerd, is het belangrijk om eventuele uitbijters te controleren. Uitbijters zijn waarden in een dataset die sterk afwijken van de rest van de gegevens. Dit kan bijvoorbeeld als oorzaak een meetfout zijn, waardoor deze observatie onnodig veel invloed uitoefent op de regressieanalyse. Het controleren van uitbijters wordt in dit onderzoek gedaan aan de hand van drie methoden: gestudentiseerde residuen, leverage en cook's distance.

Gestudentiseerde residuen
<p>De eerste manier voor het controleren van uitbijters is door het analyseren van de gestudentiseerde residuen. Alle observaties die buiten -3 en 3 liggen zijn volgens deze methode uitbijters.</p> <p>Volgens deze analyse van gestudentiseerde residuen zijn er geen uitbijters. De twee uiterste scores zijn die van respondent 12238 met een residu van -2,653 en respondent 11400 met een residu van 2,688.</p>
Leverage
<p>De tweede manier voor het analyseren van uitbijters is door te kijken naar de leverage waarde. De leverage geeft aan in welke mate de observatie aan de regressielijn 'trekt' en dus de regressielijn uit balans haalt. De vuistregel voor wanneer een observatie een uitbijter is op basis van leverage, is als de leverage groter is dan $\frac{3 \cdot p}{n}$, waarbij p= aantal parameters in de regressieanalyse en n= steekproefgrootte.</p> <p>In dit onderzoek is een observatie een uitbijter bij een leverage van $(3 \cdot 9) / 977 = 0,028$. Dit zijn drie respondenten, namelijk: respondent: 13180 (score van 0,039); respondent 11520 (score van 0,032) en respondent 10283 (score van 0,031).</p>
Cook's distance
<p>De derde manier om uitbijters te analyseren is via cook's distance. In deze analyse wordt gekeken naar uitbijters in zowel x-richting (leverages) als y-richting (gestudentiseerde residuen). Als de Cook's distance hoger is dan $4/n$ (in dit onderzoek $(4/977) = 0,004$) is deze observatie een mogelijke uitbijter.</p> <p>In dit onderzoek zijn er volgens de cook's distance 53 uitbijters. Wanneer de Cook's distance hoger is dan 1, is de observatie een echt probleem. Dit zijn er geen in dit onderzoek.</p> <p>Er is geen één respondent die op meer dan één van de drie methoden als uitbijter wordt gerapporteerd. Daarom kan de conclusie worden getrokken dat er geen problematische uitbijters in het onderzoek zitten die problematisch zijn voor de analyse. Om deze reden is er voor gekozen alle respondenten in de analyse te laten, de verandering in gegevens is namelijk verwaarloosbaar voor de resultaten van de analyses. Wanneer de drie uitbijters uit de analyse worden gehaald veranderen de resultaten nauwelijks.</p>

Analyse na verwijderen van uitbijters

Hieronder zijn de modellen opnieuw geschat, waarbij de uitbijters die hierboven zijn besproken zijn verwijderd uit de analyse. Zoals te zien is veranderen de resultaten bijna niet.

Model 1a, 1b en 3

Model Summary

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate	R Square Change	Change Statistics			Sig. F Change
						F Change	df1	df2	
1	,492 ^a	,242	,238	1,75238	,242	61,804	5	968	,000
2	,492 ^b	,242	,238	1,75273	,000	,618	1	967	,432
3	,524 ^c	,275	,269	1,71597	,032	42,867	1	966	,000

a. Predictors: (Constant), migimmi, geslacht, leeftijd, opleidingsduur, percmigranten

b. Predictors: (Constant), migimmi, geslacht, leeftijd, opleidingsduur, percmigranten, sociaal vertrouwen

c. Predictors: (Constant), migimmi, geslacht, leeftijd, opleidingsduur, percmigranten, sociaal vertrouwen, houding

ANOVA^a

Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	948,958	5	189,792	61,804	,000 ^b
	Residual	2972,574	968	3,071		
	Total	3921,532	973			
2	Regression	950,857	6	158,476	51,586	,000 ^c
	Residual	2970,675	967	3,072		
	Total	3921,532	973			
3	Regression	1077,083	7	153,869	52,255	,000 ^d
	Residual	2844,449	966	2,945		
	Total	3921,532	973			

a. Dependent Variable: contact

b. Predictors: (Constant), migimmi, geslacht, leeftijd, opleidingsduur, percmigranten

c. Predictors: (Constant), migimmi, geslacht, leeftijd, opleidingsduur, percmigranten, sociaal vertrouwen

d. Predictors: (Constant), migimmi, geslacht, leeftijd, opleidingsduur, percmigranten, sociaal vertrouwen, houding

Coefficients^a

Model	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients Beta	t	Sig.	95,0% Confidence Interval for B		Collinearity Statistics		
	B	Std. Error				Lower Bound	Upper Bound	Tolerance	VIF	
1	(Constant)	2,043	,353		5,790	,000	1,351	2,736		

geslacht	-.236	,112	-.059	-2,096	,036	-.456	-.015	,998	1,002
leeftijd	-.028	,007	-.119	-4,116	,000	-.042	-.015	,944	1,059
opleidingsduur	-.008	,016	-.016	-.538	,591	-.039	,022	,918	1,089
percmigranten	,848	,334	,080	2,537	,011	,192	1,505	,780	1,282
migimmi	1,725	,130	,428	13,310	,000	1,470	1,979	,759	1,318
2 (Constant)	1,919	,387		4,966	,000	1,161	2,678		
geslacht	-.234	,113	-.058	-2,080	,038	-.455	-.013	,998	1,002
leeftijd	-.028	,007	-.119	-4,137	,000	-.042	-.015	,943	1,060
opleidingsduur	-.010	,016	-.019	-.659	,510	-.042	,021	,894	1,119
percmigranten	,841	,335	,080	2,514	,012	,184	1,498	,779	1,283
migimmi	1,742	,131	,432	13,254	,000	1,484	2,000	,738	1,355
sociaal vertrouwen	,043	,054	,023	,786	,432	-.064	,150	,929	1,077
3 (Constant)	1,119	,398		2,813	,005	,338	1,899		
geslacht	-.259	,110	-.064	-2,348	,019	-.475	-.043	,997	1,003
leeftijd	-.024	,007	-.102	-3,582	,000	-.037	-.011	,935	1,070
opleidingsduur	-.010	,016	-.018	-.616	,538	-.040	,021	,894	1,119
percmigranten	,670	,329	,064	2,039	,042	,025	1,315	,774	1,291
migimmi	1,561	,132	,387	11,862	,000	1,303	1,819	,706	1,417
sociaal vertrouwen	,006	,054	,003	,104	,917	-.100	,111	,918	1,089
houding	,019	,003	,188	6,547	,000	,013	,024	,907	1,102

a. Dependent Variable: contact

Model 2a en 2b									
Model Summary									
Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate	R Square Change	Change Statistics			Sig. F Change
						F Change	df1	df2	
1	,283 ^a	,080	,078	19,88812	,080	39,245	5	2262	,000
2	,304 ^b	,092	,090	19,75664	,013	31,206	1	2261	,000

a. Predictors: (Constant), migimmi, geslacht, leeftijd, opleidingsduur, percmigranten

b. Predictors: (Constant), migimmi, geslacht, leeftijd, opleidingsduur, percmigranten, sociaal vertrouwen

ANOVA ^a						
Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	77613,593	5	15522,719	39,245	,000 ^b

	Residual	894705,062	2262	395,537		
	Total	972318,655	2267			
2	Regression	89794,152	6	14965,692	38,342	,000 ^c
	Residual	882524,503	2261	390,325		
	Total	972318,655	2267			

a. Dependent Variable: houding

b. Predictors: (Constant), migimmi, geslacht, leeftijd, opleidingsduur, percmigranten

c. Predictors: (Constant), migimmi, geslacht, leeftijd, opleidingsduur, percmigranten, sociaal vertrouwen

Coefficients^a

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized	t	Sig.
		B	Std. Error	Coefficients Beta		
1	(Constant)	43,297	2,454		17,640	,000
	geslacht	3,415	,838	,082	4,073	,000
	leeftijd	-,191	,051	-,080	-3,734	,000
	opleidingsduur	,055	,121	,010	,451	,652
	percmigranten	9,519	2,535	,087	3,755	,000
	migimmi	9,059	,997	,213	9,086	,000
2	(Constant)	36,910	2,693		13,706	,000
	geslacht	3,477	,833	,084	4,174	,000
	leeftijd	-,200	,051	-,084	-3,933	,000
	opleidingsduur	-,045	,122	-,008	-,370	,711
	percmigranten	8,820	2,521	,080	3,498	,000
	migimmi	9,883	1,001	,232	9,870	,000
	sociaal vertrouwen	2,253	,403	,115	5,586	,000

a. Dependent Variable: houding

Bijlage 4: AI-software

In deze laatste bijlage wordt ingegaan op het gebruik van AI-software bij het schrijven van deze scriptie. Persoonlijk heb ik ChatGPT sporadisch gebruikt tijdens het schrijven van de teksten, en wanneer ik ChatGPT gebruikte was dit voornamelijk als inspiratiebron. Ik wil daarbij aangeven dat ik nooit stukken tekst van ChatGPT heb overgenomen. In deze Bijlage zal worden uitgelegd op welke manier en voor welke hoofdstukken ChatGPT is gebruikt, en de wetenschappelijke verantwoordelijkheid die ik hierin heb genomen.

Onderzoeksopzet

In het begin van het scriptieproces stond mijn vraagstelling voor het onderzoek nog niet vast vanuit de faculteit. Ik had als onderwerp interetnisch contact, maar daarin was ik vrij om een eigen vraagstelling te bedenken. Dit moest natuurlijk wel samen lopen met de NELLS dataset. Ik vond het in het begin best lastig om tot een concrete vraagstelling te komen. Hierbij heb ik in het begin van het proces ChatGPT gevraagd om tips. Ik kan helaas niet meer terug vinden wat ChatGPT toen als output heeft gegenereerd, maar ik heb de input van ChatGPT uiteindelijk ook niet gebruikt, omdat het niet goed aansloot op de NELLS dataset. Uiteindelijk heb ik met behulp van mijn begeleider, en met de NELLS vragenlijst als rode draad, een kloppende vraagstelling opgezet.

Theoretisch kader

In het begintraject van het theoretisch kader heb ik geprobeerd gebruik te maken van ChatGPT om academische bronnen te verkrijgen voor de volgende twee onderwerpen: interetnisch contact en sociaal vertrouwen. Snel kwam ik er achter dat de bronnen in de meeste gevallen niet bestonden, of dat er onjuiste informatie in stond die niet bruikbaar was voor mijn stuk. Toen ben ik via de rugbibliotheek en vooral via Google Scholar bronnen gaan zoeken, dit werkte veel fijner.

Daarnaast heb ik soms aan ChatGPT gevraagd om zinnen academisch te herschrijven, als ik er zelf met de verwoording niet goed uit kwam. Daarbij wil ik duidelijk maken dat ik nooit stukken heb gekopieerd en geplakt uit de gegenereerde output. Wel heb ik inspiratie kunnen halen uit hoe bepaalde zinnen beter kunnen worden geformuleerd.

ChatGPT is in deze scriptie gebruikt als hulpmiddel om de kwaliteit van schrijfvaardigheid te verbeteren. Daarbij is hier geen overmatig gebruik van gemaakt, en ben ik altijd kritisch gaan kijken naar de gegenereerde output. Er zijn nooit zinnen of stukken tekst gekopieerd vanuit enige vorm van AI-software.